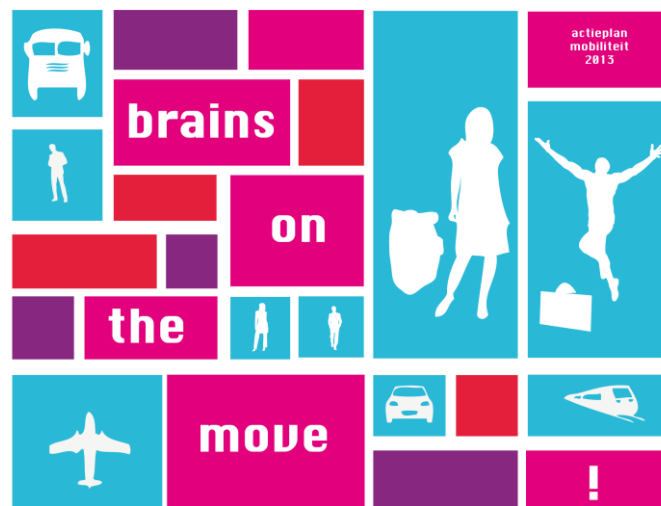

Monitor studentenmobiliteit

Actieplan “Brains on the Move” 2013

Inhoud

1. Inleiding	3
2. Doelstellingen actieplan	3
3. Manier van tellen	4
a. Vlaams Actieplan Mobiliteit	4
b. EU 2020 – Indicator	7
4. Resultaten van de registratie	8
a. Alle opleidingen	8
b. Initiële diploma's	16
c. Geografische aspecten van mobiliteit	24
d. Soorten mobiliteit	27
e. Duur van mobiliteit	30
5. Inkomende diplomamobiliteit	30
a. Inkomende diplomamobiliteit op basis van nationaliteit	31
b. Inkomende diplomamobiliteit op basis van het land van het voorgaand diploma	32
6. Conclusies	39

1. Inleiding

In Europese context maakten de Europese ministers bevoegd voor het hoger onderwijs binnen het Bolognaproces in 1999 afspraken om een open Europese Hogeronderwijsruimte te realiseren via onder meer de bevordering van internationale mobiliteit.

Het Bolognaproces heeft een hervormingsgolf op gang gebracht met de bekende gevolgen op het vlak van de harmonisering van de structuur van de academische graden. Tijdens de Ministeriële conferentie van het Bolognaproces in Leuven en Louvain-la-Neuve in 2009 werd een cijfermatige doelstelling (benchmark) voorop gesteld en werd gepleit voor een link tussen mobiliteit en het curriculum: 'Mobility shall be the hallmark of the European Higher Education Area. We call upon each country to increase mobility, to ensure its high quality and to diversify its types and scope. In 2020, at least 20% of those graduating in the European Higher Education Area should have had a study or training period abroad' ¹.

Deze mobiliteitsbenchmark voor de Europese Hogeronderwijsruimte werd overgenomen door de EU-Raad Onderwijs als één van de cijfermatige doelstellingen binnen het werkprogramma Education and Training 2020 (ET2020).

Het stellen van deze internationale benchmarks heeft ook op nationaal, regionaal en instellingsniveau het beleid wakker geschud. In antwoord op de Europese mobiliteitsdoelstellingen heeft de Vlaamse Regering eind 2013 het Actieplan "Brains on the move" goedgekeurd.

2. Doelstellingen actieplan

Het actieplan "Brains on the Move" bevat een breed pallet aan initiatieven die bijdragen aan de verdere uitbouw van een internationaal kwaliteitsvol Vlaams hoger onderwijs. De nadruk ligt in het actieplan op de mobiliteit van studenten, waarbij niet uit het oog verloren mag worden dat studentenmobiliteit slechts een onderdeel is van een groter geheel. Het actieplan wil in de eerste plaats studenten internationale en interculturele competenties laten verwerven via kwaliteitsvolle mobiliteit. Daartoe werd een groeipad uitgestippeld met als doelstelling dat tegen 2020 minstens 33% van de afgestudeerden uit het hoger onderwijs een deel van hun opleiding of een stage in het buitenland gevolgd heeft, zowel binnen als buiten Europa. Daarbij beoogt het actieplan ook dat 33% van de mobiele studenten uit ondervertegenwoordigde groepen komt.

Het actieplan richt zich op het ontwikkelen van individuele beurzenprogramma's voor studentenmobiliteit zowel binnen als buiten Europa, maar focust daarnaast evenzeer op een structurele inbedding van internationalisering in opleidingen en instellingen via bijvoorbeeld mobility windows en gezamenlijke opleidingen.

1

http://ehea.info/Upload/document/ministerial_declarations/Leuven_Louvain_la_Neuve_Communique_April_2009_595061.pdf (pagina 4)

Een belangrijk onderdeel van het plan omvat de registratie van studentenmobiliteit. Daartoe is de bestaande databank DHO (Databank Hoger Onderwijs) aangepast aan de nieuwe vereisten voor de registratie van alle uitgaande mobiliteiten. Er is gefocust op het verzamelen van betere en meer gedetailleerde data over de mobiliteit van de Vlaamse studenten. Zo biedt de nieuwe DHO onder meer de mogelijkheid om delen van opleidingsonderdelen te registreren (bv. in het kader van een bachelorproef of masterthesis met een stuk onderzoek in het buitenland), alle korte mobiliteiten (= mobiliteiten van slechts enkele credits) worden meegenomen, alle buitenlandse stages worden gecapteerd, het doel van de mobiliteit (studie, stage, onderzoek, studiereis, ...) is opgenomen, enz.....

In academiejaar 2016-2017 werd voor het eerst via de nieuwe modules data geregistreerd en gevalideerd. Het daar voorafgaande academiejaar 2015-2016 werd voor het eerst data gevalideerd door de hoger onderwijsinstellingen, nog via de oude versie van DHO. Dit bracht met zich mee dat we voor studenten afgestudeerd in 2016-2017 een mix van data hadden. Deze gegevens werden gepubliceerd in de 'Monitor mobiliteit' in maart 2019. Hierin werd gesteld dat vooraleer we een volledig en correct beeld hebben, er minstens 3 academiejaren via het nieuwe systeem van registratie moet worden gewerkt.

Ondertussen beschikken we over data van 3 academiejaren (2016-2017, 2017-2018 en 2018-2019), waardoor we kunnen nagaan hoe de cijfers geëvolueerd zijn. Bij de interpretatie van deze evoluties moeten we echter zeer voorzichtig blijven. Een stijging of daling kan zowel een reële stijging of daling van het aantal mobiliteiten zijn als een gevolg van een correctere registratie.

In deze publicatie worden de cijfergegevens uit DHO uitgezet tegenover de initiële doelstellingen van het actieplan.

3. Manier van tellen

In het kader van de Europese en Vlaamse benchmarks voor mobiliteit was het ook belangrijk om richtlijnen op te stellen in verband met de manier waarop de data zou geteld worden. Vanuit Europa werd een handleiding opgesteld door Eurostat met betrekking tot het aanleveren van data voor hun internationaal vergelijkend onderzoek.

Voor Vlaanderen werden in 2015 richtlijnen ten behoeve van enerzijds de administratie, anderzijds de hoger onderwijsinstellingen, opgemaakt.

a. Vlaams Actieplan Mobiliteit

In het kader van het Vlaams Actieplan Mobiliteit werd de instellingen gevraagd te streven naar een mobiliteit van 33%. Dit aandeel wordt als volgt berekend:

<u>Door de instelling uitgereikte mobiele diploma's</u> >= 33%
Alle door de instelling uitgereikte diploma's

Wat wordt er precies geteld? – de teller

Per instelling worden de 'mobiele diploma's' geteld. Een diploma is mobiel als er minstens 10 studiepunten verworven worden via mobiliteit. Daartoe wordt bij het behalen van een diploma nagegaan hoeveel studiepunten er cumulatief doorheen de opleiding verworven zijn in uitwisseling. De telling van mobiele studiepunten gebeurt cumulatief doorheen het opleidingstraject dat naar het diploma leidt (zie ook 'Mobiliteit wordt per opleidingstraject bekeken').

Wat wordt er precies geteld? – de noemer

In de noemer wordt, per instelling, het geheel van alle uitgereikte diploma's meegenomen. Daarbij worden enkel de hieronder vermelde soorten opleidingstrajecten meegeteld.

Mobiliteit wordt per opleidingstraject bekeken

Per uitgereikt diploma in een professionele bachelor, academische bachelor, master, bachelor-na-bachelor (banaba) of master-na-master (manana) wordt er gekeken naar de inschrijvingen van de student in deze opleiding (het opleidingstraject). Het aantal verworven mobiele studiepunten binnen deze inschrijvingen wordt opgeteld. Als deze som minstens 10 is, dan wordt het diploma beschouwd als een mobiel diploma.

Voorbeeld: om te bepalen of het masterdiploma in de opleiding psychologie van student X mobiel is, tellen we de verworven mobiele studiepunten op van alle inschrijvingen die de student heeft in deze master psychologie. De verworven mobiele studiepunten verbonden aan de inschrijvingen in de academische bachelor psychologie van student X worden hier niet meegeteld. Als deze student x bijvoorbeeld eerst mobiele studiepunten verworven heeft in een andere masteropleiding, dan worden deze ook niet meegeteld voor de master psychologie.

Het al dan niet mobiel zijn van een masterdiploma wordt dus bepaald zonder rekening te houden met mobiele verworven studiepunten in een voorgaand bachelortraject. Technisch is het namelijk niet mogelijk om een bachelor en master samen te nemen als 1 opleidingstraject. Ook internationaal gezien wordt er geteld per behaald diploma.

Dit betekent dat als men bachelor en master zou samen nemen als 1 traject, de mobiliteit na het behalen van een masterdiploma hoger zou liggen. De hogeronderwijsinstellingen zelf nemen soms wel deze trajecten samen wat met zich meebrengt dat de percentages van de instellingen hoger kunnen liggen dan deze in dit rapport.

Andere soorten opleidingen, zoals doctoraatstrajecten, specifieke lerarenopleidingen, graduaatsopleidingen, postgraduat, voorbereidings- en schakelprogramma's worden (voorlopig) niet in beschouwing genomen. Enerzijds omdat ze niet leiden tot een diploma, anderzijds omdat registratie in DHO momenteel nog ontbreekt voor de meegenomen academiejaren (bijvoorbeeld graduaatsopleidingen). Vanaf het academiejaar 2019-2020 worden de graduataten wel geregistreerd in DHO.

Binnen eenzelfde opleiding kan een individu maar één mobiel diploma behalen.

Per opleiding wordt een individu slechts éénmaal meegenomen, nl. bij het eerst behaalde diploma. Indien deze student daarna een 2de diploma zou behalen binnen dezelfde opleiding wordt dit niet meer meegeteld, of er nu sprake is van mobiliteit of niet.

Voorbeeld: voor een student die 2 professionele bachelordiploma's in bedrijfsmanagement behaalt (bv. voor verschillende afstudeerrichtingen) zal enkel het eerste diploma meetellen.

Diploma behalen is een voorwaarde

Enkel opleidingen die afgerond worden met een diploma worden meegeteld. Wanneer er gewisseld wordt van opleiding door heroriëntering, wordt enkel gekeken naar de opleiding die succesvol wordt afgerond. De initieel begonnen opleiding wordt niet in beschouwing genomen.

Voorbeeld: voor een student die start in de bachelor Chemie maar na één jaar overschakelt naar de bachelor Wiskunde en daar ook het diploma behaalt, zal enkel gekeken worden naar het traject 'bachelor Wiskunde'.

Wanneer is een studiepunt mobiel en hoe worden mobiele studiepunten precies geteld?

Er wordt geteld met de verworven studiepunten van de mobiliteitsonderdelen. Dit zijn de opleidingsonderdelen of delen van opleidingsonderdelen waarvoor de student geslaagd is en die in uitwisseling gevolgd zijn binnen het kader van een studentmobiliteit. Concreet tellen we niet met de Vlaamse studiepunten die gebruikt worden om de werkingsmiddelen en het leerkrediet te berekenen, maar wel met de studiepunten die door de buitenlandse instelling werden doorgegeven (in of omgerekend naar ECTS). De reden hiervoor is dat in het datamodel van DHO 2.0 de Vlaamse studiepunten niet gelinkt zijn aan de kenmerken van de uitwisseling zelf, zoals het uitwisselingsprogramma, de buitenlandse instelling of het verblijfsdoel.

Alle verblijfsdoelen tellen mee: studie, stage, onderzoek of andere activiteiten.

Wat met collectieve mobiliteit?

Elke instelling maakt zelf de afweging of collectieve mobiliteit wordt meegenomen in de registratie of niet. Deze overweging hangt samen met specifieke kenmerken van de collectieve mobiliteit. Zijn de studenten voldoende in contact gekomen met studenten/docenten/cultuur/... uit het gastland opdat er sprake zou zijn van de ontwikkeling van internationale en interculturele competenties? Of ging het eerder om een verblijf in het buitenland waarbij men toch hoofdzakelijk in het eigen gezelschap bleef? Zo kan bijvoorbeeld een studiereis waarbij men een natuurfenomeen gaat bekijken, beschouwd worden als niet-mobiliteit; een soortgelijke studiereis waaraan buitenlandse bedrijfsbezoeken gekoppeld zijn en er ter plaatse in internationale teams gewerkt wordt, kan mogelijks wel aanleiding geven tot mobiele studiepunten.

Vorbereiding of nazorg omtrent de mobiliteit die in Vlaanderen georganiseerd worden, mogen niet geregistreerd worden als mobiliteit en tellen bijgevolg niet mee.

Vestigingen van Vlaamse Hoger onderwijsinstellingen in het buitenland

Inschrijvingen in buitenlandse vestigingen worden niet meegenomen in de telling.

Als de student ingeschreven is in een Vlaamse vestiging van de instelling, en de student gaat op uitwisseling naar de buitenlandse campus, dan tellen de daar verworven studiepunten wel mee.

Uitwisseling tussen Belgische Gewesten wordt meegeteld

Een uitwisseling van het Vlaams Gewest naar het Waals Gewest valt steeds onder de noemer mobiliteit. Een uitwisseling van het Vlaams Gewest naar het Brussels Hoofdstedelijk Gewest wordt enkel meegenomen als mobiliteit indien de uitwisselingsinstelling (gastinstelling) een hoger onderwijsinstelling van de Franse Gemeenschap betreft. Ook een uitwisseling van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (Vlaamse gemeenschap) naar het Waalse Gewest of naar het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (Franse gemeenschap) wordt meegeteld als mobiliteit.

Een stage in een bedrijf in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest mag niet als mobiliteit geregistreerd worden. Dit om te vermijden dat de uitwisseling gebeurt met een 'Vlaamse' instelling of bedrijf.

De fysieke plaats is van belang

De vraag of er al dan niet sprake is van mobiliteit hangt in eerste instantie samen met de omgeving waarin de student verblijft in het kader van zijn studie, stage of onderzoek. Wanneer dit in het buitenland (of een ander gewest dan het Vlaamse) is, is er sprake van mobiliteit. In deze redenering zitten ook Belgische ambassades, FIT-kantoren, e.d. in het buitenland vervat. In deze laatste gevallen bevindt de stageplaats zelf zich wettelijk gezien op Belgisch grondgebied, maar functioneert de student wel degelijk in een internationale/interculturele omgeving.

Dit betekent eveneens dat een stage bij een Vlaams of Brussels bedrijf toch als mobiliteit kan geregistreerd en geteld worden als de effectieve stageplaats zich in het buitenland (of een ander gewest dan het Vlaamse) bevindt.

Gezamenlijke opleidingen

Bij gezamenlijke opleidingen van Vlaamse instellingen spreken de instellingen af welk percentage van de inschrijvingen en diploma's aan elke instelling wordt toegekend. Deze verdeling wordt de verdeelsleutel genoemd. Voor gezamenlijke opleidingen wordt op de afgeleverde (mobiele) diploma's deze verdeelsleutel toegepast.

Wanneer het een gezamenlijke opleiding is met een buitenlandse partner, dan worden de uitgereikte diploma's sowieso als mobiel beschouwd. Deze buitenlandse partners worden in DHO 2.0 gecapteerd.

b. EU 2020 – Indicator

Deze Europese indicator staat los van het Vlaams actieplan. Het betreft dus een afzonderlijke telling voor de rapportering op Europees niveau. De telling voor de EU 2020-indicator is wel zeer gelijkaardig aan de telling in het Vlaams actieplan mobiliteit. De verschillen zijn:

- Bij de Europese indicator moeten er (minstens) 15 studiepunten in uitwisseling opgenomen zijn (tegenover 10 verworven in het Vlaamse actieplan mobiliteit).
- Bij de Europese indicator worden de studiepunten niet cumulatief geteld maar moeten ze in een aaneensluitende periode verworven zijn.

- Bij de Europese indicator wordt enkel internationale mobiliteit in rekening gebracht; mobiliteit tussen Belgische Gewesten telt hier dus niet mee.
- Bij de Europese indicator telt ook de uitgaande diplomabiliteit mee. Dit zijn Belgische studenten die in het buitenland een diploma behalen en dus niet ingeschreven zijn in een Belgische instelling.
- Het streefcijfer is 20%.

4. Resultaten van de registratie

a. Alle opleidingen

In een eerste datareeks, tabel 1, bekijken we de aantallen mobiele diploma's, geteld volgens de richtlijnen van de **Vlaamse indicator**, zoals hierboven aangegeven. Alle mobiele diploma's worden uitgedrukt in percentages ten opzichte van alle uitgereikte diploma's. De cijfers voor elke hoger onderwijsinstelling apart, alsook het totaal voor de hogescholen, het totaal voor de universiteiten en het totaal voor Vlaanderen, worden weergegeven.

Tabel 1: Percentage mobiele diploma's met 10 of meer mobiele studiepunten op het totaal aantal diploma's voor alle bachelor, master, banaba en manama opleidingen

	2016-2017		2017-2018		2018-2019	
	% mobiele diploma's	Totaal aantal diploma's	% mobiele diploma's	Totaal aantal diploma's	% mobiele diploma's	Totaal aantal diploma's
Totaal Vlaanderen	13,81%	61375	15,91%	62457	17,24%	61386
Hogeschool	15,64%	27144	18,37%	27937	21,89%	26421
Universiteit	12,35%	34231	13,92%	34520	13,72%	34965
Artesis Plantijn Hogeschool Antwerpen	13,76%	1903	27,22%	2 219	18,85%	2 191
Arteveldehogeschool	20,95%	2902	23,17%	2 849	23,53%	2 886
Erasmushogeschool Brussel	16,57%	1168	17,56%	1 139	16,50%	1 079
Hogere Zeevaartschool	98,62%	145	98,61%	144	97,78%	135
Hogeschool Gent	14,58%	2935	14,93%	2 933	14,26%	2 876
Hogeschool PXL	12,30%	1549	14,57%	1 633	13,64%	1 404
Hogeschool West-Vlaanderen	18,33%	1075	19,22%	1 285	17,52%	1 159
Karel de Grote-Hogeschool - Katholieke Hogeschool Antwerpen	15,23%	2522	16,04%	2 549	17,22%	2 312
Katholieke Hogeschool Vives Noord	21,34%	820	21,52%	962	24,23%	784
Katholieke Hogeschool Vives Zuid	11,82%	2072	12,80%	2 093	14,13%	1 946
Katholieke Universiteit Leuven	14,13%	14673	15,85%	14 466	15,65%	14 654
LUCA School of Arts	11,34%	815	10,96%	804	11,18%	854
Odisee	15,25%	1990	15,08%	1 916	27,89%	1 858
Thomas More Kempen	12,75%	1874	12,75%	1 922	17,11%	1 730
Thomas More Mechelen-Antwerpen	16,33%	1653	16,48%	1 863	36,94%	1 838
transnationale Universiteit Limburg	3,52%	369	4,69%	384	10,50%	381
UC Leuven	15,91%	2476	20,91%	2 420	36,25%	2 331
UC Limburg	9,73%	1244	23,63%	1 206	27,05%	1 039
Universiteit Antwerpen	8,58%	4267	10,47%	4 509	9,88%	4 563

Universiteit Gent	9,33%	10836	11,45%	10 779	12,68%	10 905
Universiteit Hasselt	9,19%	934	10,31%	1 012	7,75%	1 214
Vrije Universiteit Brussel	21,50%	3153	20,25%	3 370	16,52%	3 248

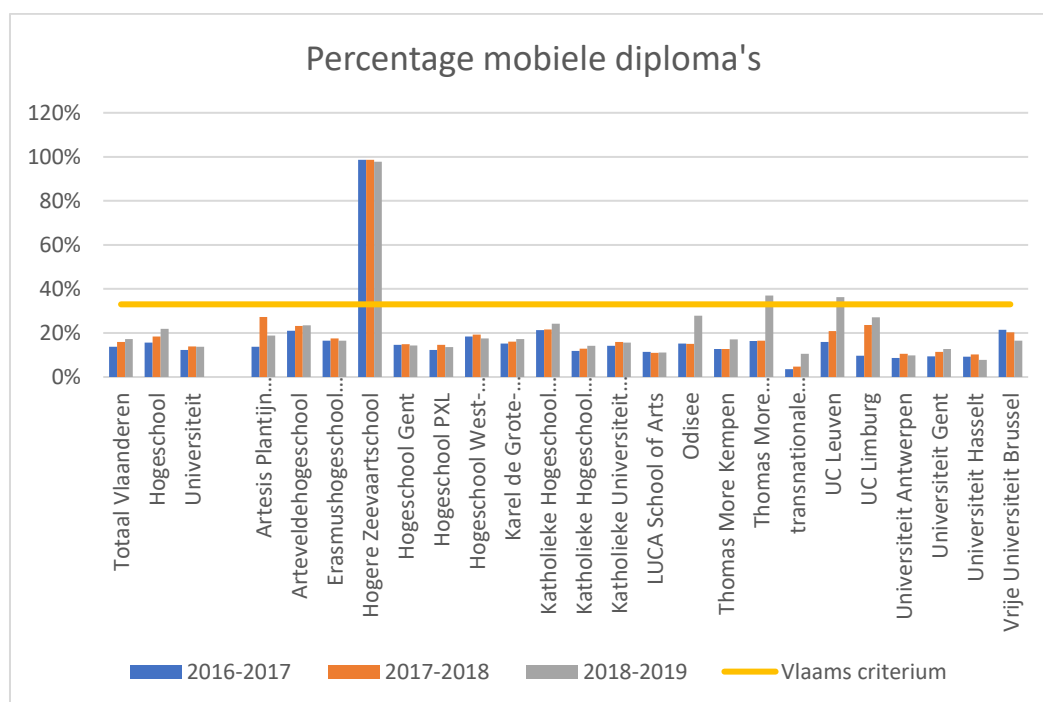
In deze tabel zien we dat de universiteiten over het algemeen lager scoren dan de hogescholen. Dit kan enigszins verklaard worden doordat de meeste hogescholen enkel bachelordiploma's afleveren, waarbij een student dus de kans heeft om in die 3 jaar op mobiliteit te gaan. Bij de universiteiten echter, heeft een student de kans om zowel in de bachelor als in de masteropleiding mobiel te zijn. Vele studenten zullen echter kiezen voor één van beide opties en zullen bijgevolg niet tweemaal mobiel zijn, wat de cijfers naar beneden haalt aangezien er per behaald diploma wordt geteld.

Diploma's kunnen worden aanzien als mobiel als een student minstens 10 credits op uitwisseling verworven heeft, of als de student ingeschreven is in een internationale gezamenlijke opleiding. Sommige instellingen hebben een relatief hoog aantal studenten in dergelijke gezamenlijke opleidingen met niet-Vlaamse instellingen. Bij andere universiteiten worden dan weer relatief meer mobiele diploma's gehaald via creditmobiliteit.

Over de 3 jaren heen zien we slechts een beperkte stijging van de percentages bij de universiteiten tussen 2016-17 en 2017-18 en een stagnatie tussen 2017-18 en 2018-19. Bij de hogescholen merken we een behoorlijke stijging van de percentages van 15,64% in 2016-17 tot 21,89% in 2018-19. Het totaalcijfer voor Vlaanderen is sinds 2016 gestegen met drie procentpunten, maar is in 2018-2019 met 17,2% nog ruim onder de Vlaamse doelstelling van 33%. De stijging is vooral toe te schrijven aan een stijging bij de hogescholen. De redenen voor deze stijging kunnen enerzijds te verklaren zijn door effectief hogere mobiliteitscijfers, maar kunnen anderzijds ook het gevolg zijn van het verbeteren van de registratie.

In figuur 1 wordt dezelfde data uitgezet tegenover de Vlaamse benchmark.

Figuur 1: Percentage diploma's met 10 of meer mobiele studiepunten op het totaal aantal diploma's, voor alle bachelor, master, banaba en manama opleidingen afgezet tegen het Vlaams criterium

Tabel 2 geeft het percentage mobiele diploma's per opleidingstype weer.

Tabel 2: Percentage mobiele diploma's met 10 of meer mobiele studiepunten op het totaal aantal diploma's per opleidingstype

	2016-2017		2017-2018		2018-2019	
	% mobiele diploma's	Aantal	% mobiele diploma's	Aantal	% mobiele diploma's	Aantal
Academisch gerichte bachelor	10,09%	14843	11,10%	14 476	10,72%	14 913
Bachelor na bachelor	3,03%	1748	6,18%	2 006	6,18%	1 796
Master	15,27%	19141	17,23%	19 900	17,32%	19 858
Master na master	3,06%	1993	1,56%	1 917	0,95%	1 991
Professioneel gerichte bachelor	16,65%	23650	19,65%	24 158	23,72%	22 828

In 2018-19 zijn ongeveer 11% van de academisch gerichte bachelordiploma's mobiele diploma's, terwijl dit voor de professionele bachelors op ongeveer 24% ligt. Bij de masters zijn 17% van de diploma's mobiel. Bij de banaba en manama liggen de percentages veel lager. De toename van het aantal mobiele diploma's kan worden toegeschreven aan het stijgend percentage bij de mobiele professionele bachelordiploma's.

In tabel 3 is de opdeling gemaakt van alle mobiele diploma's ingedeeld naar studiegebied.

Tabel 3: Percentage mobiele diploma's naar studiegebied met 10 of meer mobiele studiepunten op het totaal aantal diploma's, voor alle bachelor, master, banaba en manama opleidingen

	2016-2017		2017-2018		2018-2019	
	Percentage mobiele diploma's	Totaal aantal diploma's	Percentage mobiele diploma's	Totaal aantal diploma's	Percentage mobiele diploma's	Totaal aantal diploma's
Nautische wetenschappen	98,62%	145	98,61%	144	97,8%	135
Godgeleerdheid, godsdienstwetenschappen en kerkelijk recht	18,83%	154	44,60%	139	40,1%	172
Toegepaste wetenschappen	33,70%	1 997	32,35%	2 028	31,9%	2025
Toegepaste taalkunde	20,29%	882	30,66%	861	31,2%	817
Handelswetenschappen en bedrijfskunde	20,09%	9 212	24,37%	9 716	32,3%	10177
Taal- en letterkunde	19,61%	1 168	20,50%	1 127	20,6%	976
Economische en toegepaste economische wetenschappen	15,56%	3 657	18,42%	3 741	18,0%	3620
Meerdere studiegebieden van toepassing	12,98%	1 433	18,37%	1 464	22,7%	1561
Rechten, notariaat en criminologische wetenschappen	14,19%	3 566	17,35%	3 476	16,4%	3587
Gezondheidszorg	15,05%	5 183	17,29%	5 594	18,3%	3943
Politieke en sociale wetenschappen	16,97%	1 685	17,27%	1 604	14,9%	1787
Verkeerskunde	20,00%	30	17,24%	29	14,3%	42
Toegepaste biologische wetenschappen	16,33%	1 035	17,16%	938	18,8%	932
Conservatie-restauratie	18,18%	44	16,98%	53	12,8%	39
Biotechniek	15,47%	724	14,92%	744	16,4%	738
Sociaal-agogisch werk	11,38%	3 603	14,84%	3 382	12,0%	3385
Architectuur	14,94%	1 412	13,38%	1 375	13,8%	1468
Wetenschappen	10,48%	1 650	12,88%	1 692	13,4%	1818
Geschiedenis	16,60%	494	12,45%	490	13,2%	453

Onderwijs	11,36%	4 894	11,62%	4 649	13,8%	4474
Biomedische wetenschappen	8,33%	648	11,01%	672	12,0%	794
Psychologie en pedagogische wetenschappen	9,60%	2 375	10,05%	2 180	8,8%	2239
Geneeskunde	6,63%	2 745	9,98%	3 295	8,0%	3012
Archeologie en kunstwetenschappen	14,29%	280	9,92%	262	13,3%	249
Audiovisuele en beeldende kunst	9,95%	1 206	9,62%	1 227	9,6%	1281
Industriële wetenschappen en technologie	8,17%	5 994	9,59%	6 309	9,1%	6324
Productontwikkeling	14,81%	108	9,23%	130	20,3%	128
Diergeneeskunde	0,00%	506	7,97%	527	10,6%	473
Sociale gezondheidswetenschappen	4,01%	574	7,24%	539	4,9%	470
Farmaceutische wetenschappen	7,71%	817	5,59%	876	5,1%	890
Wijsbegeerte en moraalwetenschappen	7,40%	311	4,97%	322	9,6%	334
Muziek en podiumkunsten	4,38%	639	4,52%	619	6,2%	609
Bewegings- en revalidatiewetenschappen	2,44%	1 967	3,04%	2 039	4,2%	2174
Tandheelkunde	0,00%	237	0,00%	214	0,0%	260
Totaal Vlaanderen	13,81%	61 375	15,91%	62 457	17,24%	61 386

Zoals ook reeds duidelijk bleek uit tabel 1 scoren de nautische wetenschappen het hoogst. Dit is eenvoudig te verklaren aangezien het studiegebied op zich internationaal is en een internationale ervaring dus ingebouwd zit in de opleiding voor alle studenten. In het studiegebied Godgeleerdheid, godsdienstwetenschappen en kerkelijk recht zijn er eveneens veel mobiele diploma's. Ook de studiegebieden gerelateerd aan taal en handel scoren zoals verwacht goed en zijn sinds 2016 sterk toegenomen. Iets minder voor de hand liggend is de hoge score van toegepaste wetenschappen, terwijl gerelateerde studiegebieden zoals wetenschappen en industriële wetenschappen en technologie beduidend lager scoren. Ook productontwikkeling scoort met één op vijf mobiele diploma's vrij hoog. We zien in de studiegebieden die laag scoorden in 2016-17 nu toch een toename in de percentages. Het baart echter wel nog zorgen dat het studiegebied Tandheelkunde onderaan blijft bengelen met een 0% score. Nochtans is een internationale mobiliteit voor studie of stage ook binnen dit studiegebied een meerwaarde voor de studenten.

Tabel 4 en figuren 2a en 2b geven het percentages mobiele diploma's weer van studenten uit ondervertegenwoordigde groepen², ingedeeld per ondervertegenwoordigde groep.

In de eerste kolom in tabel 4 worden de mobiele diploma's van studenten uit een ondervertegenwoordigde groep uitgezet ten opzichte van het totale aantal diploma's van studenten uit de ondervertegenwoordigde groepen. 16,3% van deze studenten behaalt een mobiel diploma in het academiejaar 2018-2019, wat een stijging is van bijna 4%-punten sinds het academiejaar 2016-2017. Het percentage mobiele diploma's van alle studenten bedraagt 17%. Het verschil is dus niet groot.

De Vlaamse doelstelling stelt dat 33% van de mobiele studenten moet behoren tot de ondervertegenwoordigde groepen. Als we dit gaan uitzetten, komen we op 21,97% van het totaal

² Cf. Codex hoger onderwijs, ART. II.353. 4°: Ondervertegenwoordigde groepen zijn de beursstudenten vermeld in artikel I.3, 13°, de studenten met een functiebeperking vermeld in artikel I.3, 62°, en de werkstudenten vermeld in artikel I.3, 78°

aantal mobiele diploma's dat wordt behaald door studenten die behoren tot een ondervertegenwoordigde groep (kolom 3).

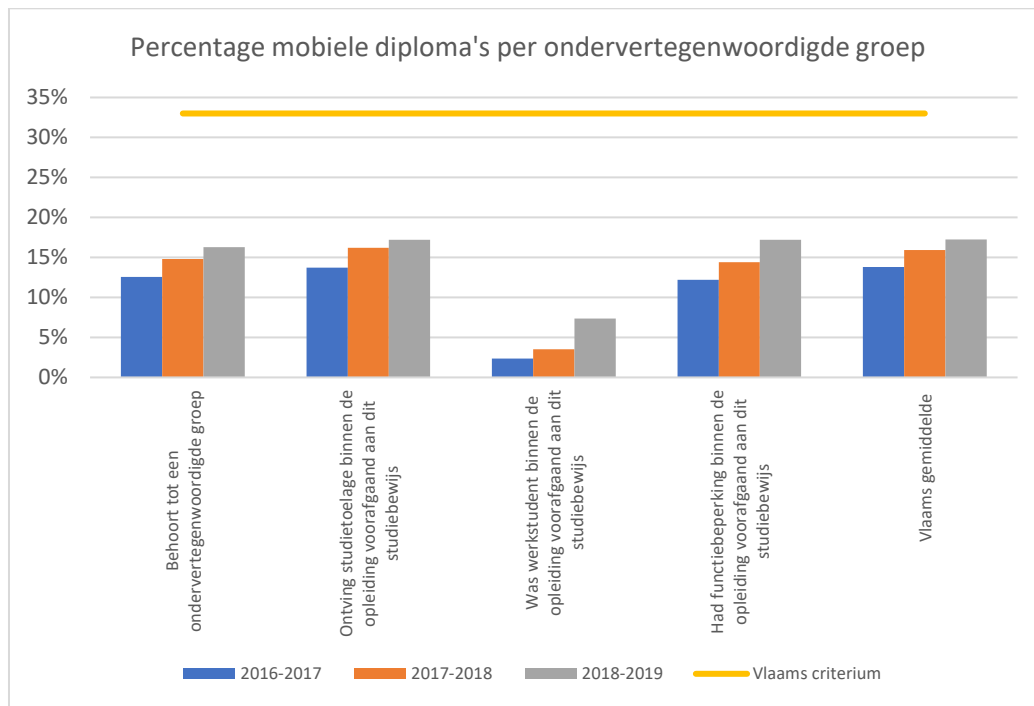
Dit laatste cijfer kunnen we vervolgens vergelijken met de vierde kolom waarin het aandeel van de studenten uit ondervertegenwoordigde groepen die een diploma behalen wordt uitgezet ten opzichte van de totale studentenpopulatie die een diploma behaalt. 23,24% van de studenten behoort tot een kansengroep. We merken dus dat het behoren tot een ondervertegenwoordigde groep geen (te) grote invloed heeft op het al dan niet deelnemen aan mobiliteit.

Het grootste aandeel binnen de ondervertegenwoordigde groepen zijn steeds de studenten met een Vlaamse studietoelage, onafhankelijk hoe geteld wordt.

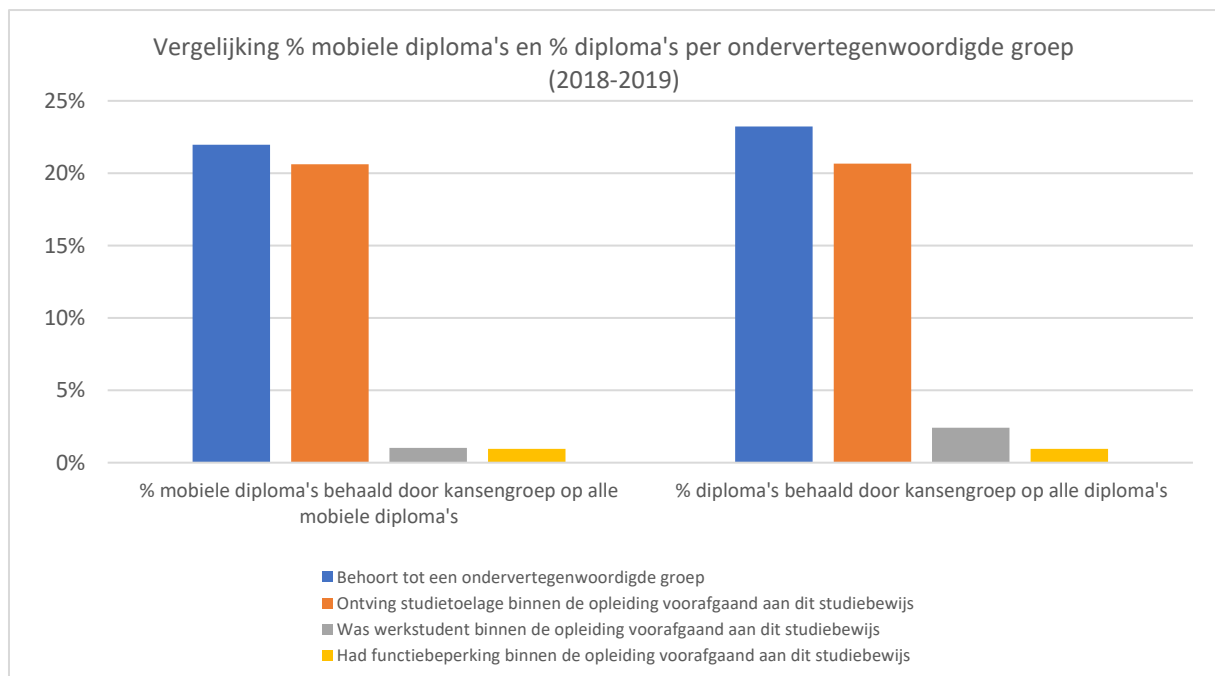
Tabel 4: Percentages mobiele diploma's van studenten uit ondervertegenwoordigde groepen, academiejaren 2016-2017, 2017-2018 en 2018-2019

	% mobiele diploma's van de ondervertegenwoordigde groep t.o.v. alle diploma's van de ondervertegenwoordigde groepen	Aantal mobiele diploma's	% mobiele diploma's van de ondervertegenwoordigde groep t.o.v. alle mobiele diploma's	% studenten uit ondervertegenwoordigde groepen die een diploma behalen (mobiel en niet-mobiel) t.o.v. alle diploma's	Aantal diploma's
2016-2017					
Behoort tot een ondervertegenwoordigde groep	12,56%	1798	21,22%	23,33%	14319
Ontving studietoelage binnen de opleiding voorafgaand aan dit studiebewijs	13,74%	1735	20,48%	20,69%	12625
Was werkstudent binnen de opleiding voorafgaand aan dit studiebewijs	2,34%	40	0,47%	2,80%	1709
Had functiebeperking binnen de opleiding voorafgaand aan dit studiebewijs	12,22%	49	0,58%	0,66%	401
Totaal Vlaanderen	13,81%	8473			61375
2017-2018					
Behoort tot een ondervertegenwoordigde groep	14,81%	2 146	21,59%	23,19%	14 486
Ontving studietoelage binnen de opleiding voorafgaand aan dit studiebewijs	16,22%	2 047	20,60%	20,20%	12 617
Was werkstudent binnen de opleiding voorafgaand aan dit studiebewijs	3,51%	67	0,67%	3,05%	1 907
Had functiebeperking binnen de opleiding voorafgaand aan dit studiebewijs	14,40%	71	0,71%	0,79%	493
Totaal Vlaanderen	15,91%	9 938			62 457
2018-2019					
behoort tot een ondervertegenwoordigde groep	16,30%	2 325	21,97%	23,24%	14 265
Ontving studietoelage binnen de opleiding voorafgaand aan dit studiebewijs	17,19%	2 181	20,61%	20,66%	12 684
Was werkstudent binnen de opleiding voorafgaand aan dit studiebewijs	7,35%	109	1,03%	2,42%	1 483
Had functiebeperking binnen de opleiding voorafgaand aan dit studiebewijs	17,21%	101	0,95%	0,96%	587
Totaal Vlaanderen	17,24%	10 582			61 386

Figuur 2a: Percentage mobiele diploma's op het totale aantal diploma's per ondervertegenwoordigde groep, academiejaren 2016-2017, 2017-2018 en 2018-2019

Figuur 2b: Vergelijking van percentage mobiele diploma's en percentage diploma's behaald door ondervertegenwoordigde groepen (2018-2019)

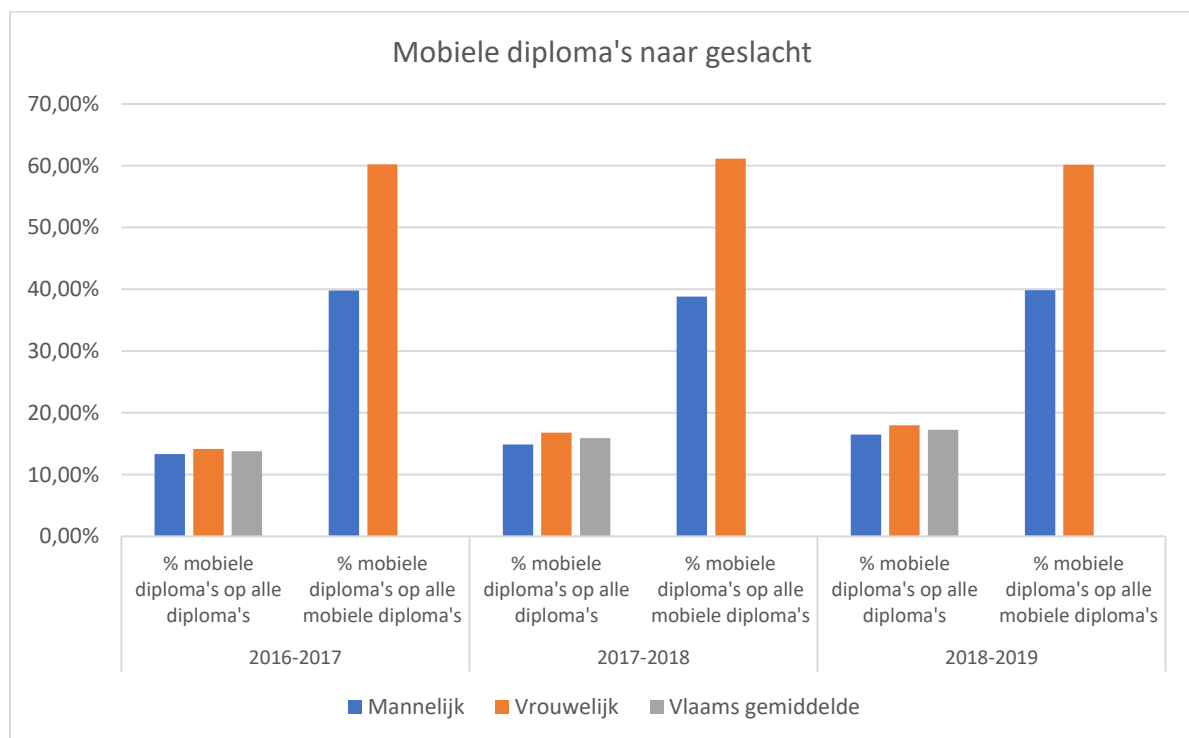
In [tabel 5](#) en [figuur 3](#) kijken we naar het percentage mobiele diploma's naar geslacht. We tellen op twee verschillende manieren. Terwijl 16,46% van de mannelijke studenten een mobiel diploma behaalt, is dit bij de vrouwen lichtjes hoger, namelijk 17,96% (met een Vlaams gemiddelde van 17%).

Als we het aandeel mannen en vrouwen binnen de mobiele diploma's bekijken, stellen we vast dat 40% van de mobiele diploma's door mannelijke studenten wordt behaald en 60% door vrouwelijke studenten. Dit is een stabiele trend over de verschillende academiejaren en wijkt ook nauwelijks af van de verhouding binnen alle diploma's (42% versus 58%).

Tabel 5: Percentage mobiele diploma's naar geslacht, academiejaren 2016-2017, 2017-2018 en 2018-2019

	% mobiele diploma's per geslacht t.o.v. alle diploma's per geslacht	Aantal mobiele diploma's	% mobiele diploma's per geslacht t.o.v. alle mobiele diploma's	% mannen of vrouwen die een diploma behalen (mobiel en niet-mobiel)	Aantal diploma's
2016-2017					
Mannelijk	13,33%	3372	39,80%	41,21%	25159
Vrouwelijk	14,14%	5101	60,20%	58,79%	35876
Totaal Vlaanderen	13,80%	8473			61375
2017-2018					
Mannelijk	14,89%	3 859	38,83%	41,69%	26 037
Vrouwelijk	16,78%	6 079	61,17%	58,31%	36 420
Totaal Vlaanderen	15,91%	9 938			62 457
2018-2019					
Mannelijk	16,46%	4 217	39,85%	41,96%	25 758
Vrouwelijk	17,96%	6 365	60,15%	58,04%	35 628
Totaal Vlaanderen	17,24%	10 582			61 386

Figuur 3: Percentage mobiele diploma's op het totale aantal (mobiele) diploma's naar geslacht, academiejaren 2016-2017, 2017-2018 en 2018-2019

Naast de Vlaamse doelstellingen van het Actieplan mobiliteit kijken we hier ook naar de stand van zaken volgens de **Europese indicator**.

De EU-doelstelling ligt op 20% mobiliteit. Zoals aangegeven op p. 7 wordt in deze berekening ook uitgaande diplomamobiliteit meegeteld. We hebben voor Vlaanderen hier zelf geen cijfers over. Deze zijn enkel op internationaal niveau voorhanden voor België.

We kunnen echter wel het aandeel Vlaamse mobiele diploma's berekenen (enkel gebaseerd op uitgaande creditmobiliteit). Voor ISCED niveau 6 (prof. bachelor, acad. bachelor en bachelor na bachelor) bedraagt dit aandeel in 2018 13% en voor ISCED niveau 7 (master, master na master en master na prof. bachelor) 12,2%. We zien een trage maar gestage stijging van de cijfers.

Academiejaar		Totaal aantal diploma's	Traject met >= 15 mobiele ECTS' + gezamenlijk met buitenland	Percentage mobiele diploma's Europees criterium	Vlaams criterium: 10 ECTS
2 016-2017	ISCED 6	40 241	4 840	11,8%	13,6%
	ISCED 7	21 134	2 204	10,4%	14,1%
2 017-2018	ISCED 6	40 640	5 323	12,8%	15,9%
	ISCED 7	21 817	2 589	11,9%	15,9%
2 018-2019	ISCED 6	39 537	5 259	13,0%	18,0%
	ISCED 7	21 849	2 676	12,2%	15,8%

Deze cijfers liggen echter nog steeds beduidend lager dan de EU-doelstelling die 20% mobiliteit vooropstelt bij afgestudeerden.

b. Initiële diploma's

In deze tweede datareeks kijken we enkel naar de initiële bachelor- en masterdiploma's (dus banaba's en manama's worden buiten beschouwing gelaten).

In tabellen 6a, 6b en 6c bestuderen we het percentage mobiele initiële diploma's op het totaal aantal initiële diploma's. De cijfers voor elke hoger onderwijsinstelling apart, alsook het totaal voor de hogescholen, het totaal voor de universiteiten en het totaal voor Vlaanderen, worden weergegeven.

Tabel 6a: Percentage mobiele initiële diploma's met 10 of meer mobiele studiepunten op het totaal aantal initiële diploma's, academiejaar 2016-2017

	Alle initiële diploma's Bachelor en Master		Alle initiële diploma's Bachelor		Alle initiële diploma's Master	
	% mobiele initiële diploma's	Aantal initiële diploma's	% mobiele initiële diploma's	Aantal initiële diploma's	% mobiele initiële diploma's	Aantal initiële diploma's
Totaal Vlaanderen	14,50%	57 634	14,12%	38 493	15,27%	19 141
Hogeschool	16,52%	25 377	16,57%	24 514	15,18%	863
Universiteit	12,92%	32 257	9,83%	13 979	15,28%	18 278
Artesis Plantijn Hogeschool Antwerpen	14,40%	1820	15,19%	1 685	4,44%	135
Arteveldehogeschool	22,39%	2716	22,39%	2 716		0
Erasmushogeschool Brussel	17,00%	1138	18,64%	1 011	3,94%	127
Hogere Zeevaartschool	98,62%	145	98,73%	79	98,48%	66
Hogeschool Gent	14,38%	2746	14,79%	2 576	8,24%	170
Hogeschool PXL	12,88%	1479	12,98%	1 448	8,49%	30
Hogeschool West-Vlaanderen	18,28%	1067	18,28%	1 067		0
Karel de Grote-Hogeschool - Katholieke Hogeschool Antwerpen	16,03%	2364	16,26%	2 294	8,57%	70
Katholieke Hogeschool Vives Noord	22,97%	762	22,97%	762		0
Katholieke Hogeschool Vives Zuid	12,27%	1940	12,27%	1 940		0
Katholieke Universiteit Leuven	15,02%	13704	12,80%	5 648	16,57%	8 057
LUCA School of Arts	11,43%	809	11,03%	545	12,25%	265
Odisee	15,52%	1956	15,52%	1 956		0
Thomas More Kempen	13,80%	1732	13,80%	1 732		0
Thomas More Mechelen-Antwerpen	17,08%	1581	17,08%	1 581		0
transnationale Universiteit Limburg	3,52%	369	2,53%	237	5,30%	132
UC Leuven	19,06%	2036	19,06%	2 036		0
UC Limburg	11,14%	1086	11,14%	1 086		0
Universiteit Antwerpen	8,64%	4051	5,09%	1 809	11,52%	2 242
Universiteit Gent	9,60%	10289	7,36%	4 608	11,42%	5 681
Universiteit Hasselt	9,19%	934	5,65%	566	14,65%	368
Vrije Universiteit Brussel	23,06%	2910	16,38%	1 111	27,19%	1 799

Tabel 7b: Percentage mobiele initiële diploma's met 10 of meer mobiele studiepunten op het totaal aantal initiële diploma's, academiejaar 2017-2018

	Alle initiële diploma's Bachelor en Master		Alle initiële diploma's Bachelor		Alle initiële diploma's Master	
	% mobiele initiële diploma's	Aantal initiële diploma's	% mobiele initiële diploma's	Aantal initiële diploma's	% mobiele initiële diploma's	Aantal initiële diploma's
Totaal Vlaanderen	16,72%	58 534	16,45%	38 634	17,23%	19 900
Hogeschool	19,32%	25 923	19,49%	25 045	14,46%	878
Universiteit	14,64%	32 611	10,84%	13 589	17,36%	19 022
Artesis Plantijn Hogeschool Antwerpen	28,29%	2 135	30,36%	1 973	3,09%	162
Arteveldehogeschool	24,69%	2 669	24,69%	2 669		0
Erasmushogeschool Brussel	18,03%	1 109	19,73%	968	6,38%	141
Hogere Zeevaartschool	98,61%	144	98,86%	88	98,21%	56
Hogeschool Gent	14,54%	2 716	14,78%	2 551	10,91%	165
Hogeschool PXL	15,22%	1 563	15,55%	1 518	3,86%	45
Hogeschool West-Vlaanderen	19,51%	1 256	19,51%	1 256		0
Karel de Grote-Hogeschool - Katholieke Hogeschool Antwerpen	17,10%	2 368	17,21%	2 324	11,36%	44
Katholieke Hogeschool Vives Noord	23,08%	897	23,08%	897		0
Katholieke Hogeschool Vives Zuid	13,40%	1 962	13,40%	1 962		0
Katholieke Universiteit Leuven	16,86%	13 547	13,90%	5 389	18,82%	8 159
LUCA School of Arts	10,99%	802	10,22%	537	12,54%	265
Odisee	15,55%	1 859	15,55%	1 859		0
Thomas More Kempen	13,87%	1 767	13,87%	1 767		0
Thomas More Mechelen-Antwerpen	17,44%	1 760	17,44%	1 760		0
transnationale Universiteit Limburg	4,69%	384	4,41%	227	5,10%	157
UC Leuven	22,87%	1 911	22,87%	1 911		0
UC Limburg	28,36%	1 005	28,36%	1 005		0
Universiteit Antwerpen	10,64%	4 251	6,23%	1 894	14,18%	2 357
Universiteit Gent	11,99%	10 299	8,92%	4 326	14,21%	5 973
Universiteit Hasselt	10,31%	1 012	7,54%	583	14,09%	428
Vrije Universiteit Brussel	21,86%	3 118	14,19%	1 170	26,47%	1 948

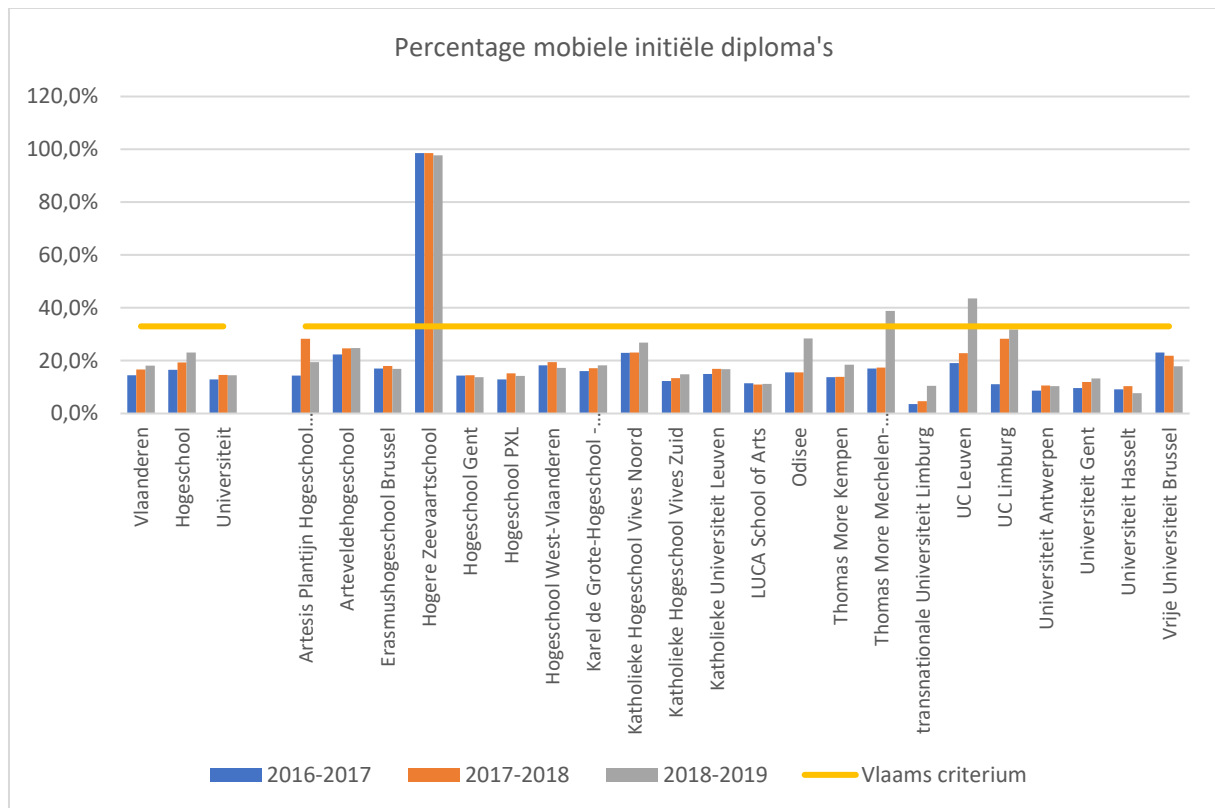
Tabel 8c: Percentage mobiele initiële diploma's met 10 of meer mobiele studiepunten op het totaal aantal initiële diploma's, academiejaar 2018-2019

	Alle initiële diploma's Bachelor en Master		Alle initiële diploma's Bachelor		Alle initiële diploma's Master	
	% mobiele initiële diploma's	Aantal initiële diploma's	Percentage mobiele initiële diploma's	Aantal initiële diploma's	Percentage mobiele initiële diploma's	Aantal initiële diploma's
Totaal Vlaanderen	18,15%	57 599	18,58%	37 741	17,32%	19 858
Hogeschool	23,05%	24 616	23,34%	23 709	15,33%	907
Universiteit	14,49%	32 983	10,54%	14 032	17,41%	18 951
Artesis Plantijn Hogeschool Antwerpen	19,48%	2 120	20,53%	1 948	7,56%	172
Arteveldehogeschool	24,77%	2 741	24,77%	2 741		0
Erasmushogeschool Brussel	16,88%	1 055	17,91%	933	9,02%	122
Hogere Zeevaartschool	97,78%	135	95,95%	74	100,00%	61
Hogeschool Gent	13,71%	2 662	13,85%	2 484	11,80%	178
Hogeschool PXL	14,22%	1 347	14,37%	1 309	8,89%	39
Hogeschool West-Vlaanderen	17,24%	1 125	17,24%	1 125		0
Karel de Grote-Hogeschool - Katholieke Hogeschool Antwerpen	18,29%	2 154	18,42%	2 101	13,21%	53
Katholieke Hogeschool Vives Noord	26,87%	707	26,87%	707		0
Katholieke Hogeschool Vives Zuid	14,79%	1 825	14,79%	1 825		0
Katholieke Universiteit Leuven	16,73%	13 616	13,20%	5 544	19,15%	8 072
LUCA School of Arts	11,18%	854	12,76%	571	7,99%	282
Odisee	28,38%	1 826	28,38%	1 826		0
Thomas More Kempen	18,45%	1 604	18,45%	1 604		0
Thomas More Mechelen-Antwerpen	38,83%	1 746	38,83%	1 746		0
transnationale Universiteit Limburg	10,50%	381	4,57%	219	18,52%	162
UC Leuven	43,56%	1 832	43,56%	1 832		0
UC Limburg	31,79%	884	31,79%	884		0
Universiteit Antwerpen	10,42%	4 330	7,00%	1 900	13,09%	2 430
Universiteit Gent	13,22%	10 433	9,80%	4 578	15,90%	5 855
Universiteit Hasselt	7,75%	1 214	6,37%	644	9,31%	571
Vrije Universiteit Brussel	17,83%	3 009	9,96%	1 147	22,68%	1 862

In deze tabellen zien we dat de universiteiten over het algemeen opnieuw lager scoren dan de hogescholen. Dezelfde verklaring kan dan ook hier gelden als bij tabel 1. Het totaalcijfer voor Vlaanderen ligt voor academiejaar 2018-19 op 18,15%, wat iets hoger is dan wanneer we alle opleidingen in aanmerking nemen. We blijven echter nog steeds ruim onder de doelstelling van 33%.

In **figuur 4** wordt dezelfde data uitgezet tegenover de Vlaamse benchmark.

Figuur 4: Percentage mobiele initiële diploma's met 10 of meer mobiele studiepunten op het totaal aantal initiële diploma's

In tabel 7 is de opdeling gemaakt van alle mobiele initiële diploma's naar studiegebied.

Tabel 7: Percentage mobiele initiële diploma's naar studiegebied met 10 of meer mobiele studiepunten op het totaal aantal initiële diploma's, academiejaren 2016-2017, 2017-2018 en 2018-2019

	2016-2017		2017-2018		2018-2019	
	Percentage mobiele initiële diploma's	Totaal aantal initiële diploma's	Percentage mobiele initiële diploma's	Totaal aantal initiële diploma's	Percentage mobiele initiële diploma's	Totaal aantal initiële diploma's
Nautische wetenschappen	98,62%	145	98,61%	144	97,8%	135
Godgeleerdheid, godsdienstwetenschappen en kerkelijk recht	20,57%	141	47,69%	130	42,3%	163
Toegepaste wetenschappen	35,75%	1874	34,59%	1888	34,4%	1855
Toegepaste taalkunde	20,29%	882	30,66%	861	31,2%	817
Handelswetenschappen en bedrijfskunde	20,30%	8896	24,71%	9335	33,0%	9794
Taal- en letterkunde	20,42%	1107	21,45%	1077	21,5%	929
Rechten, notariaat en criminologische wetenschappen	16,00%	2988	19,97%	3005	19,1%	3096
Gezondheidszorg	17,15%	4537	19,88%	4830	21,8%	3255
Economische en toegepaste economische wetenschappen	15,33%	3600	18,34%	3654	18,4%	3555
Politieke en sociale wetenschappen	17,55%	1618	17,72%	1552	14,8%	1732
Meerdere studiegebieden van toepassing	14,82%	1201	17,65%	1224	23,9%	1321
Toegepaste biologische wetenschappen	16,57%	1020	17,27%	932	18,8%	930

Verkeerskunde	20,00%	30	17,24%	29	14,3%	42
Conservatie-restauratie	18,18%	44	16,98%	53	12,8%	39
Sociaal-agogisch werk	11,56%	3546	15,03%	3341	12,1%	3349
Biotechniek	15,47%	724	14,92%	744	16,4%	738
Architectuur	15,34%	1369	13,78%	1335	14,0%	1431
Onderwijs	12,94%	4259	13,64%	3923	15,9%	3865
Wetenschappen	10,74%	1611	13,15%	1658	13,7%	1776
Geschiedenis	17,12%	479	13,01%	469	13,7%	439
Geneeskunde	8,79%	2070	12,74%	2574	10,6%	2266
Biomedische wetenschappen	8,33%	648	11,01%	672	12,0%	794
Psychologie en pedagogische wetenschappen	9,69%	2352	10,11%	2166	9,0%	2205
Archeologie en kunstwetenschappen	14,29%	280	9,92%	262	13,3%	249
Audiovisuele en beeldende kunst	10,02%	1198	9,62%	1227	9,7%	1272
Industriële wetenschappen en technologie	8,19%	5980	9,60%	6303	9,1%	6317
Productontwikkeling	14,81%	108	9,23%	130	20,3%	128
Diergeneeskunde	0,00%	506	7,97%	527	10,6%	473
Sociale gezondheidswetenschappen	4,02%	572	7,29%	535	4,9%	467
Farmaceutische wetenschappen	8,38%	752	6,09%	805	5,5%	821
Wijsbegeerte en moraalwetenschappen	7,74%	297	5,02%	319	9,6%	334
Muziek en podiumkunsten	4,46%	628	4,58%	611	6,2%	609
Bewegings- en revalidatiewetenschappen	2,44%	1967	3,04%	2039	4,2%	2174
Tandheelkunde	0,00%	205	0,00%	180	0,0%	229
Totaal Vlaanderen	14,50%	57634	16,72%	58534	18,1%	57599

De conclusies uit tabel 7 zijn analoog aan deze uit tabel 3 wanneer het ging om alle diploma's.

Tabel 8 en figuren 5a en 5b geven het percentages initiële mobiele diploma's weer van studenten uit ondervertegenwoordigde groepen³, ingedeeld per ondervertegenwoordigde groep.

In de eerste kolom in tabel 8 worden de mobiele initiële diploma's van studenten uit een ondervertegenwoordigde groep uitgezet ten opzichte van het totale aantal initiële diploma's van studenten uit de ondervertegenwoordigde groepen. 16,4% van deze studenten behaalt een mobiel initieel diploma in het academiejaar 2018-19, wat een stijging is van 3,8% sinds het academiejaar 2016-17. Het percentage mobiele initiële diploma's van alle studenten bedraagt 18,1%. Het verschil is dus niet zo groot, maar wel iets groter dan bij alle opleidingen (tabel 4).

De Vlaamse doelstelling stelt echter dat 33% van de mobiele studenten moet behoren tot de ondervertegenwoordigde groepen. Als we dit gaan uitzetten, komen we op 22,2% van het totaal aantal mobiele diploma's dat wordt behaald door studenten die behoren tot een ondervertegenwoordigde groep (kolom 3). Dit betekent nauwelijks verschil met de analoge waarden voor alle opleidingen. We zien wel een kleine stijging over de academiejaren heen, namelijk van 21,47% tot 22,2%.

³ Cf. Codex hoger onderwijs, ART. II.353. 4°: Ondervertegenwoordigde groepen zijn de beursstudenten vermeld in artikel I.3, 13°, de studenten met een functiebeperking vermeld in artikel I.3, 62°, en de werkstudenten vermeld in artikel I.3, 78°

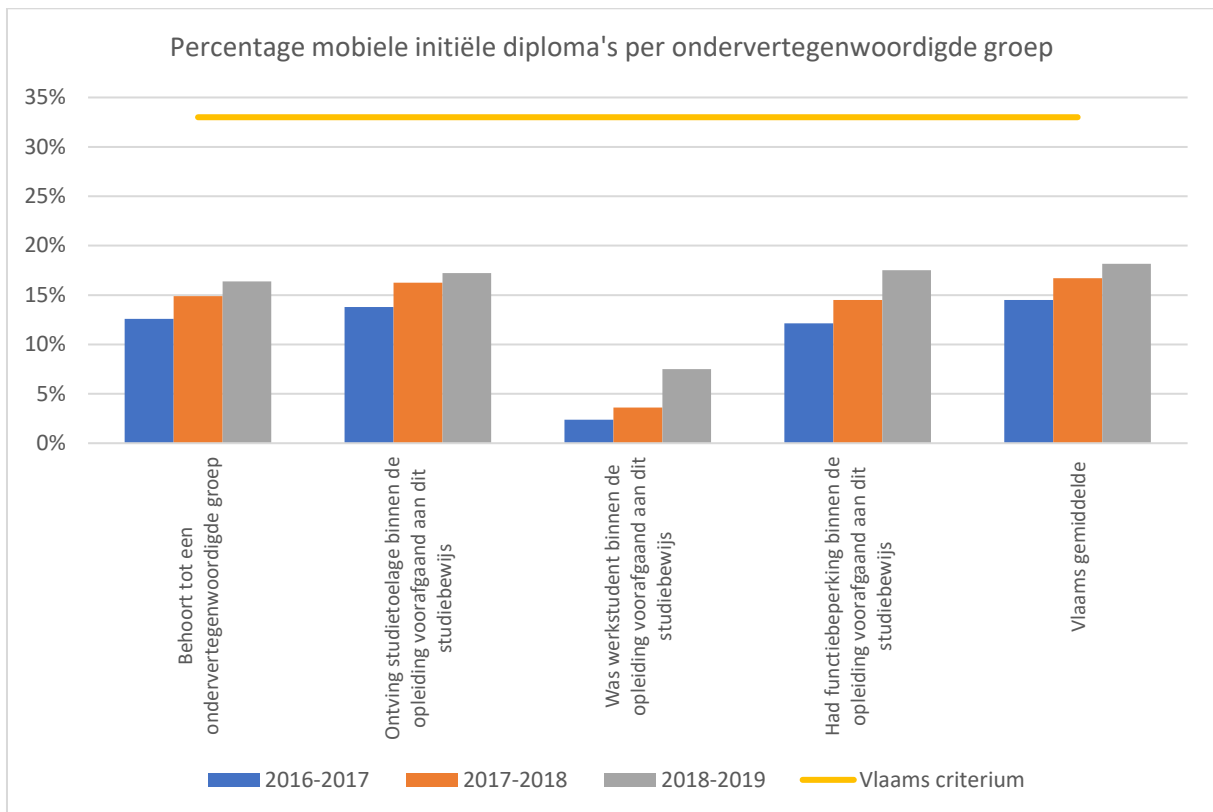
Dit laatste cijfer van 22,2% kunnen we vervolgens vergelijken met de vierde kolom waarin het aandeel van de studenten uit ondervertegenwoordigde groepen die een diploma behalen wordt uitgezet ten opzichte van de totale studentenpopulatie die een diploma behaald. 24,6% van de studenten behoort tot een kansengroep. We merken dus dat het behoren tot een ondervertegenwoordigde groep geen (te) grote invloed heeft op het al dan niet deelnemen aan mobiliteit.

Het grootste aandeel binnen de ondervertegenwoordigde groepen zijn steeds de studenten met een Vlaamse studietoelage.

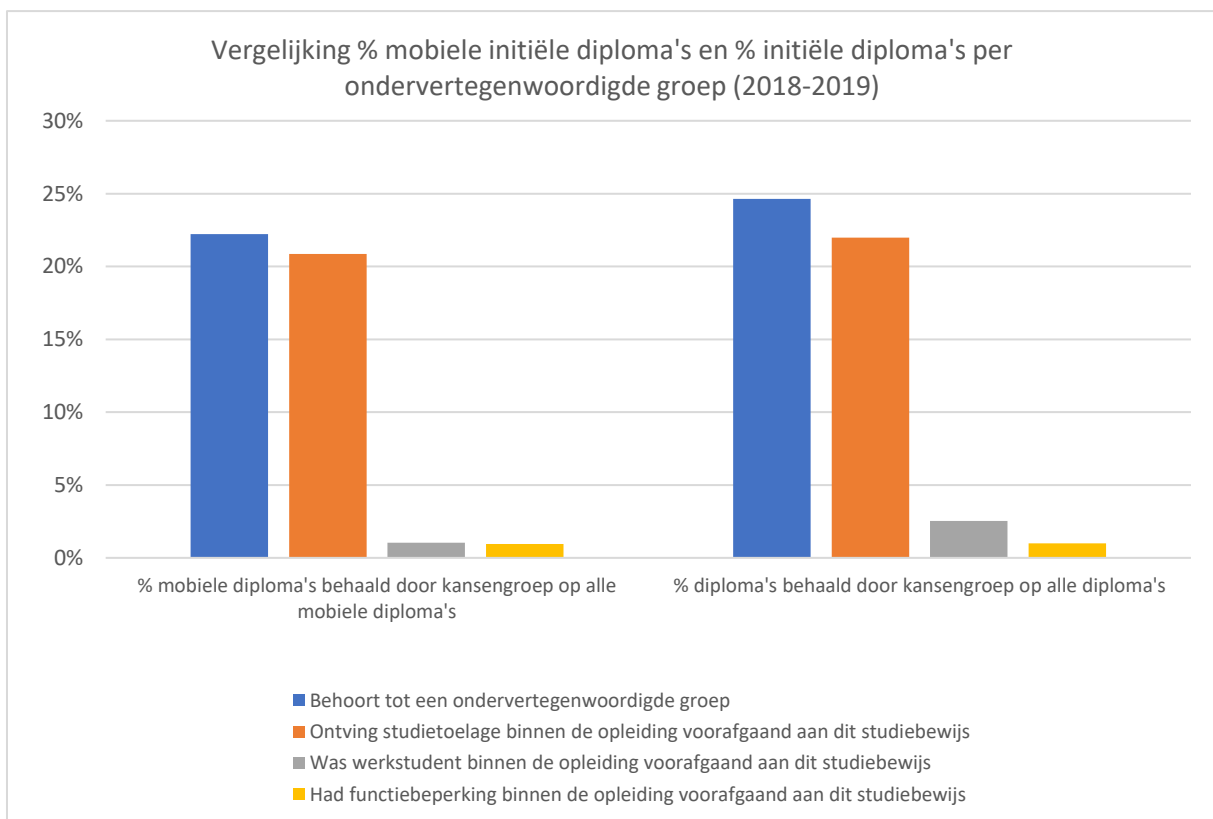
Tabel 8: Percentages mobiele initiële diploma's van studenten uit ondervertegenwoordigde, academiejaren 2016-2017, 2017-2018 en 2018-2019

	% mobiele initiële diploma's van de ondervertegenw oordigde groep t.o.v. alle initiële diploma's van de ondervertegenw oordigde groepen	Aantal mobiele initiële diploma's	% mobiele initiële diploma's van de ondervertegenw oordigde groep t.o.v. alle mobiele initiële diploma's	% studenten uit ondervertegenw oordigde groepen die een initieel diploma behalen (mobiel en niet-mobiel) t.o.v. alle initiële diploma's	Aantal initiële diploma's
2016-2017					
Behoort tot een ondervertegenwoordigde groep	12,59%	1795	21,47%	24,74%	14257
Ontving studietoelage binnen de opleiding voorafgaand aan dit studiebewijs	13,77%	1734	20,74%	21,97%	12595
Was werkstudent binnen de opleiding voorafgaand aan dit studiebewijs	2,37%	40	0,48%	2,95%	1689
Had functiebeperking binnen de opleiding voorafgaand aan dit studiebewijs	12,14%	47	0,56%	0,68%	387
Totaal Vlaanderen	14,50%	8359			57634
2017-2018					
Behoort tot een ondervertegenwoordigde groep	14,9%	2 144	21,9%	24,6%	14397
Ontving studietoelage binnen de opleiding voorafgaand aan dit studiebewijs	16,3%	2 046	20,9%	21,5%	12587
Was werkstudent binnen de opleiding voorafgaand aan dit studiebewijs	3,6%	67	0,68%	3,2%	1858
Had functiebeperking binnen de opleiding voorafgaand aan dit studiebewijs	14,49%	70	0,72%	0,83%	483
Totaal Vlaanderen	16,72%	9 784			58534
2018-2019					
Behoort tot een ondervertegenwoordigde groep	16,4%	2 323	22,2%	24,6%	14 195
Ontving studietoelage binnen de opleiding voorafgaand aan dit studiebewijs	17,2%	2 180	20,9%	22,0%	12 656
Was werkstudent binnen de opleiding voorafgaand aan dit studiebewijs	7,5%	109	1,04%	2,53%	1 456
Had functiebeperking binnen de opleiding voorafgaand aan dit studiebewijs	17,51%	100	0,96%	0,99%	571
Totaal Vlaanderen	18,15%	10 452			57 599

Figuur 5a: Percentage mobiele initiële diploma's op het totale aantal initiële diploma's per ondervertegenwoordigde groep (2016-2017, 2017-2018 en 2018-2019)

Figuur 5b: Vergelijking van percentage mobiele diploma's en percentage diploma's behaald door ondervertegenwoordigde groep (2018-2019)

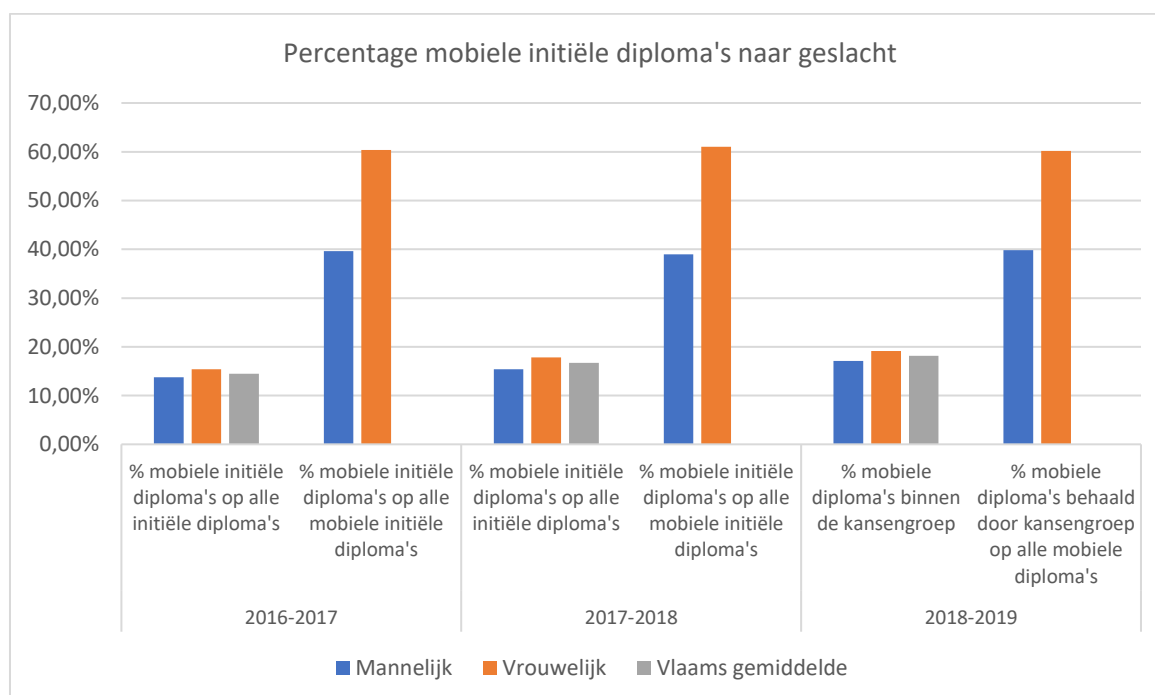

Net als in het vorige deel kijken we in [tabel 9](#) en [figuur 6](#) naar het percentage mobiele diploma's ten opzichte van het geslacht. We bekijken dit op twee verschillende manieren. Met 17,1% van de mannelijke studenten die een mobiel initieel diploma behaalt, zijn zij lichtjes ondervertegenwoordigd. Van de vrouwen behaalt immers 19,1% een initieel mobiel diploma (wat een gemiddelde oplevert van 18,5%). Als we het aandeel vrouwelijke en mannelijke mobiele initiële diploma's bekijken, stellen we vast dat de vrouwelijke mobiele studenten lichtjes oververtegenwoordigd zijn (60%/40%). 57,4% van alle initiële diploma's komt immers op naam van vrouwelijke studenten, 42,6% wordt door mannen behaald.

Tabel 9: Percentage mobiele initiële diploma's naar geslacht 2016-2017, 2017-2018 en 2018-2019

	% mobiele initiële diploma's per geslacht t.o.v. alle initiële diploma's per geslacht	Totaal aantal mobiele initiële diploma's	% mobiele initiële diploma's per geslacht t.o.v. alle mobiele initiële diploma's	% mannen of vrouwen die een initieel diploma behalen (mobiel en niet-mobiel)	Totaal aantal initiële diploma's
2016-2017					
Mannelijk	13,75%	3314	39,65%	41,82%	24100
Vrouwelijk	15,40%	5045	60,35%	58,18%	33534
Vlaams gemiddelde	14,50%	8359			57634
2017-2018					
Mannelijk	15,4%	3 811	39,0%	42,4%	24823
Vrouwelijk	17,8%	5 973	61,0%	57,6%	33711
Vlaams gemiddelde	16,72%	9 784			58534
2018-2019					
Mannelijk	17,1%	4 164	39,8%	42,6%	24 514
Vrouwelijk	19,1%	6 288	60,2%	57,4%	33 085
Vlaams gemiddelde	18,15%	10 452			57 599

Figuur 6: Percentage mobiele initiële diploma's op het totale aantal (mobiele) initiële diploma's naar geslacht, academiejaren 2016-2017, 2017-2018 en 2018-2019

c. Geografische aspecten van mobiliteit

In de voorgaande hoofdstukken keken we naar het aandeel mobiele diploma's. In dit hoofdstuk vertrekken we echter niet van behaalde diploma's maar bekijken we alle mobiliteiten in een bachelor, master, banaba of manama in de academiejaren 2015-2016 tot en met 2018-2019. Dit betekent dat een student die in één academiejaar twee keer op uitwisseling gaat twee keer zal meetellen in de onderstaande cijfers.

In [tabel 10](#) zien we de top 10 van de populairste landen van de Vlaamse uitgaande studenten. Onze buurlanden scoren het best, samen met Spanje. Voor de bestemmingen buiten Europa ligt Zuid-Afrika op kop, en is het tevens de enige bestemming buiten Europa in de top 10. Zuid-Afrika is en blijft ook één van de prioritaire landen⁴ voor samenwerking binnen het hoger onderwijs.

Ook België zelf staat in de top 10. Het betreft hier uitwisselingen naar de andere gewesten (cf. pagina 6). Hieronder vallen de uitwisselingen via Erasmus Belgica, maar ook bijvoorbeeld de stages in bedrijven in Wallonië.

Tabel 10: Top 10 populairste landen binnen en buiten Europa, academiejaren 2015-2016 en 2016-2017, 2017-2018 en 2018-2019

	2015-2016		2016-2017		2017-2018		2018-2019	
	Aantal	Percentage tov alle mobiliteiten	Aantal	Percentage tov alle mobiliteiten	Aantal	Percentage tov alle mobiliteiten	Aantal	Percentage tov alle mobiliteiten
Nederland	1 225	13,00%	1 560	12,20%	2 825	17,30%	2 082	13,20%
Frankrijk	1 194	12,70%	1 519	11,90%	1 685	10,30%	1 569	9,90%
Spanje	934	9,90%	1 254	9,80%	1 355	8,30%	1 476	9,40%
Duitsland	508	5,40%	870	6,80%	950	5,80%	1 146	7,30%
Verenigd Koninkrijk	581	6,20%	632	4,90%	1 062	6,50%	770	4,90%
België	358	3,80%	700	5,50%	802	4,90%	749	4,70%
Italië	364	3,90%	426	3,30%	632	3,90%	555	3,50%
Portugal	261	2,80%	480	3,80%	451	2,80%	545	3,50%
Zuid-Afrika	217	2,30%	352	2,80%	440	2,70%	437	2,80%
Denemarken	181	1,90%	241	1,90%	394	2,40%	370	2,30%
Zweden	258	2,70%	282	2,20%	361	2,20%	366	2,30%
Finland	294	3,10%	356	2,80%	360	2,20%	370	2,30%

Als we kijken in [tabel 11](#) naar de populairste landen per werelddeel, dan zien we dat Europa nog steeds ver op kop ligt. Dit komt uiteraard door het grote aanbod Erasmusbeurzen voor Europese bestemmingen. Naast Zuid-Afrika vinden we nu ook China (323), Verenigde Staten (314), Suriname (165), Canada (154), India (138), Australië (110) en Oeganda (109) in het rijtje van populaire bestemmingen.

⁴ Prioritaire landenlijst is vastgelegd in het actieplan "Brains on the Move".

Tabel 11: Top 10 populairste landen per werelddeel, academiejaren 2015-2016 en 2016-2017 en 2017-2018

		2015-2016		2016-2017		2017-2018		2018-2019	
		Aantal	Percentage van het land t.o.v. alle mobiliteiten in dat werelddeel	Aantal	Percentage van het land t.o.v. alle mobiliteiten in dat werelddeel	Aantal	Percentage van het land t.o.v. alle mobiliteiten in dat werelddeel	Aantal	Percentage van het land t.o.v. alle mobiliteiten in dat werelddeel
Afrika	Zuid-Afrika	217	34,50%	352	37,29%	440	36,24%	437	37,0%
	Oeganda	40	6,36%	107	11,33%	122	10,05%	109	9,2%
	Tanzania (Verenigde Republiek)	44	7,00%	63	6,67%	76	6,26%	107	9,1%
	Kenia	12	1,91%	32	3,39%	74	6,10%	75	6,3%
	Rwanda	18	2,86%	47	4,98%	70	5,77%	76	6,4%
	Ethiopië	19	3,02%	16	1,69%	68	5,60%		
	Gambia	29	4,61%	46	4,87%	61	5,02%	70	5,9%
	Ghana	28	4,45%	40	4,24%	40	3,29%	40	3,4%
	Senegal	22	3,50%	23	2,44%	39	3,21%	34	2,9%
	Benin (Volksrepubliek)	13	2,07%	21	2,22%	38	3,13%	39	3,3%
	Zambia	16	2,54	24	2,54	33	2,72	35	3,0%
	Andere	171	27,2%	173	18,3%	153	12,6%	160	13,5
	TOTAAL	629	100,00%	944	100,00%	1214	100,00%	1182	100,0
	Azie	China	133	22,89%	207	28,83%	302	33,33%	323
India		105	18,07%	117	16,30%	138	15,23%	138	12,4%
Japan		31	5,34%	44	6,13%	48	5,30%	100	9,0%
Taiwan		18	3,10%	43	5,99%	44	4,86%	52	4,7%
Zuid-Korea		30	5,16%	26	3,62%	42	4,64%	58	5,2%
Nepal		24	4,13%	23	3,20%	41	4,53%	44	4,0%
Cambodja			0,00%	45	6,27%	39	4,30%	43	3,9%
Filipijnen		22	3,79%	62	8,64%	36	3,97%	67	6,0%
Turkije		116	19,97%	16	2,23%	32	3,53%	41	3,7
Indonesië		20	3,44%	27	3,76%	30	3,31%	34	3,1
Thailand		13	2,24	20	2,79	28	3,09	43	3,9%
Verenigde Arabische Emiraten		6	1,03	8	1,11	9	0,99	60	5,4%
Andere		63	10,8	80	11,1	117	12,9	110	9,9%
TOTAAL		581	100,00%	718	100,00%	906	100,00%	1113	100
Europa	Nederland	1225	16,62%	1560	15,56%	2825	21,77%	2082	17,1%
	Frankrijk	1194	16,20%	1519	15,15%	1685	12,98%	1569	12,9%
	Spanje	934	12,67%	1254	12,51%	1355	10,44%	1476	12,1%
	Verenigd Koninkrijk	581	7,88%	632	6,30%	1062	8,18%	770	6,3%
	Duitsland	508	6,89%	870	8,68%	950	7,32%	1146	9,4%
	België	358	4,86%	700	6,98%	802	6,18%	749	6,2%
	Italië	364	4,94%	426	4,25%	632	4,87%	555	4,6%
	Portugal	261	3,54%	480	4,79%	451	3,48%	545	4,5%
	Denemarken	181	2,46%	241	2,40%	394	3,04%	370	3,0%
	Zweden	258	3,50%	282	2,81%	361	2,78%	366	3,0%
Finland	294	3,99	356	3,55	360	2,77	370	3,0%	

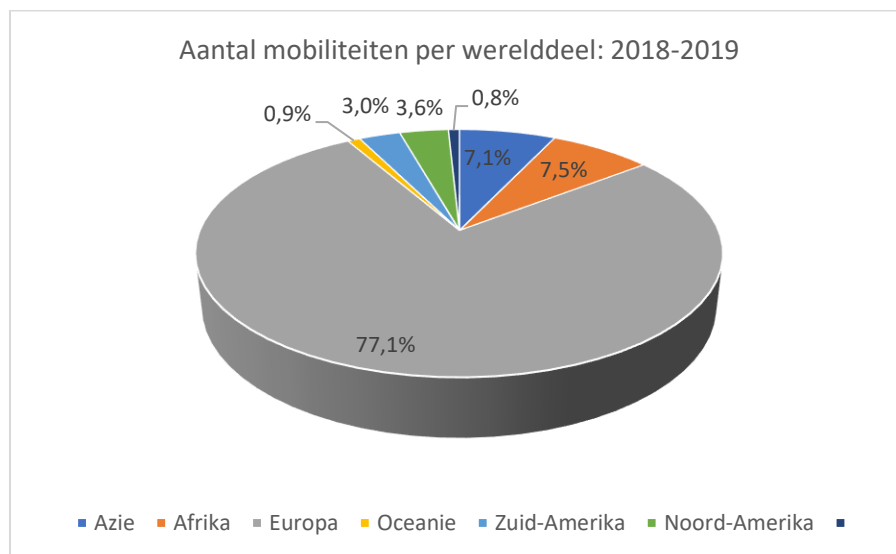
	Oostenrijk	155	2,10	187	1,86	246	1,90	246	2,0%
	Noorwegen	162	2,20	276	2,75	219	1,69	245	2,0%
	Andere	894	12,13	1244	12,41	1636	12,61	1675	13,8%
	TOTAAL	7369	100,00%	10027	100,00%	12978	100,00%	12164	100,0%
Noord-Amerika	Verenigde Staten van Amerika	196	53,41%	240	53,93%	305	49,43%	314	55,9%
	Canada	85	23,16%	121	27,19%	184	29,82%	154	27,4%
	Nicaragua	9	2,45%	17	3,82%	35	5,67%	0	0,00%
	Cuba	6	1,63%	5	1,12%	30	4,86%	21	3,7%
	Mexico	10	2,72%	14	3,15%	30	4,86%	25	4,4%
	Costa Rica	5	1,36%	14	3,15%	10	1,62%	17	3,0%
	Guatemala	13	3,54%	18	4,04%	7	1,13%	9	1,6%
	Belize	4	1,09%	6	1,35%	6	0,97%	4	0,7%
	Jamaica	0	0,00%	1	0,22%	3	0,49%	0	0,00%
	Honduras	1	0,27%	1	0,22%	2	0,32%	0	0,00%
	Panama	3	0,82%	4	0,90%	2	0,32%	3	0,5%
	Dominikaanse Republiek	2	0,54%	1	0,22%	1	0,16%	0	0,00%
	Martinique	7	1,91%	1	0,22%	1	0,16%	9	1,6%
	Trinidad en Tobago	0	0,00%	0	0,00%	1	0,16%	0	0,00%
	Bahama's	0	0,00%	2	0,45%	0	0,00%	0	0,00%
	Guadeloupe	4	1,09%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
	Nederlandse Antillen	21	5,72%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
	Puerto Rico	1	0,27%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
	Haïti	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	3	0,5%
	Andere	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	3	0,6%
	TOTAAL	367	100,00%	445	100,00%	617	100,00%	562	100,0%
Oceanie	Australië	66	75,00%	97	77,60%	122	70,52%	110	76,4%
	Nieuw-Zeeland	22	25,00%	27	21,60%	51	29,48%	33	22,9%
	Fiji		0,00%	1	0,80%		0,00%	1	0,7%
	TOTAAL	88	100,00%	125	100,00%	173	100,00%	144	100,0%
Zuid-Amerika	Suriname	190	49,61%	229	43,70%	184	38,49%	165	34,7%
	Peru	50	13,05%	55	10,50%	62	12,97%	80	16,8%
	Ecuador	23	6,01%	59	11,26%	61	12,76%	69	14,5%
	Brazilië	30	7,83%	47	8,97%	52	10,88%	39	8,2%
	Chili	21	5,48%	51	9,73%	35	7,32%	44	9,2%
	Bolivië	24	6,27%	29	5,53%	30	6,28%	19	4,0%
	Argentinië	23	6,01%	21	4,01%	24	5,02%	28	5,9%
	Colombia	4	1,04%	12	2,29%	11	2,30%	12	2,5%
	Uruguay	9	2,35%	11	2,10%	9	1,88%	9	1,9%
	Paraguay	9	2,35%	8	1,53%	7	1,46%	9	1,9%
	Frans-Guyaa	0	0,00%	2	0,38	0	0,00%	2	0,4%
	TOTAAL	383	100,00%	524	100,00%	478	100,00%	476	100,0

Het is ook interessant om te kijken naar de algemene verdeling van de mobiliteiten per werelddeel in [tabel 12](#) en [figuur 7](#). 77% van de mobiliteiten situeren zich binnen Europa, 7,5% in Afrika, 7,1% in Azië, 3,6% in Noord-Amerika, 3% in Zuid-Amerika en 0,9% in Oceanië. Sinds 2015-2016 is deze verdeling niet noemenswaardig gewijzigd.

Tabel 12: Aantal mobiliteiten per werelddeel

	2015-2016		2016-2017		2017-2018		2018-2019	
	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
Azië	581	6,2%	718	5,6%	906	5,5%	1 113	7,1%
Afrika	629	6,7%	944	7,3%	1 214	7,4%	1 182	7,5%
Europa	7 369	78,2%	10 027	78,1%	12 978	78,8%	12 164	77,1%
Oceanië	88	0,9%	125	1,0%	173	1,1%	144	0,9%
Zuid-Amerika	383	4,1%	524	4,1%	478	2,9%	476	3,0%
Noord-Amerika	367	3,9%	445	3,5%	617	3,7%	562	3,6%
Onbekend	1	0,0%	63	0,5%	95	0,6%	128	0,8%
Totaal	9 418	100,0%	12 846	100,0%	16 461	100,0%	15 769	100,0%

Figuur 7: Aantal mobiliteiten per werelddeel, academiejaar 2018-2019

d. Soorten mobiliteit

Zoals in het vorige hoofdstuk kijken we hier ook naar alle uitwisselingen in een bachelor, master, banaba of manama in de academiejaren 2015-2016 tot en met 2018-2019. In [tabel 13](#) en [figuur 8](#) zien we de opdeling naar gelang het doel van de mobiliteit, met andere woorden, wat heeft de student in het buitenland gedaan?

Het grootste aantal studenten gaat op mobiliteit voor studie (37,8%), gevolgd door een groot aantal studenten die een stage uitvoert in het buitenland (30,8%). Vervolgens zien we ook een behoorlijk groot percentage studiereizen bij de mobiliteiten. Hier dient een kanttekening gemaakt te worden (cf. pagina 6). Elke instelling maakt immers zelf de afweging of collectieve mobiliteit wordt meegenomen

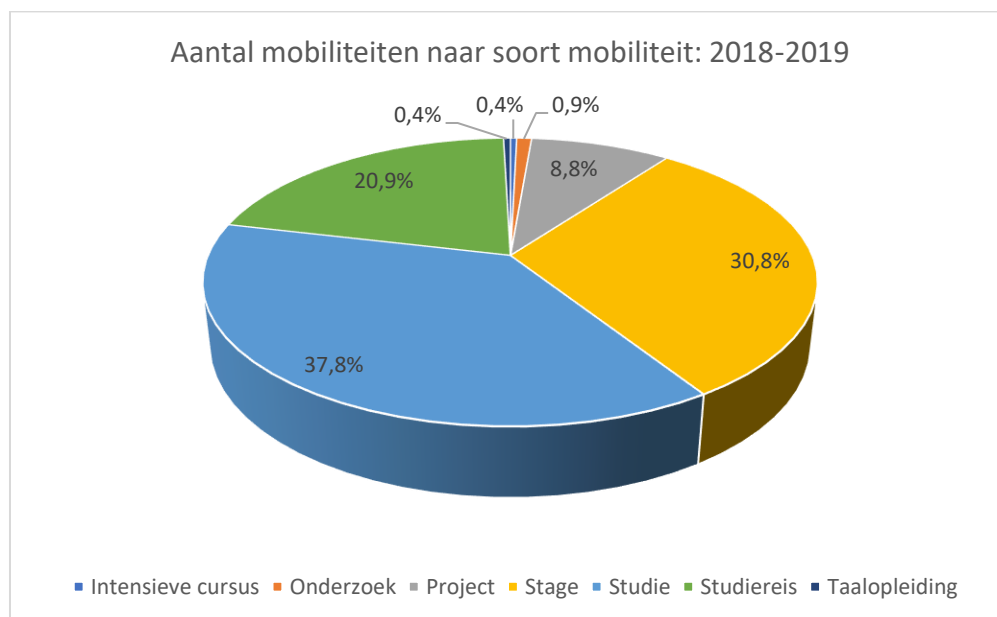
in de registratie of niet. Deze overweging hangt samen met specifieke kenmerken van de collectieve mobiliteit. Collectieve mobiliteit mag enkel meegeteld worden indien de studenten voldoende in contact gekomen zijn met studenten/docenten/cultuur/... uit het gastland zodat er sprake is van de ontwikkeling van internationale en interculturele competenties. Er kan uit onderstaande data niet opgemaakt worden of deze registraties terecht geteld werden of niet.

Projecten en onderzoek komen in mindere mate voor bij de registraties. Intensieve cursussen en taalopleidingen komen het minste voor.

Tabel 13: Aantal mobiliteiten naar soort mobiliteit, academiejaren 2016-2017, 2017-2018 en 2018-2019

	2016-2017		2017-2018		2018-2019	
Intensieve cursus	73	0,6%	121	0,7%	62	0,4%
Onderzoek	125	1,0%	629	3,8%	147	0,9%
Project	660	5,1%	1 604	9,7%	1 390	8,8%
Stage	3 903	30,4%	4 812	29,2%	4 854	30,8%
Studie	5 604	43,6%	5 812	35,3%	5 957	37,8%
Studiereis	2 480	19,3%	3 483	21,2%	3 290	20,9%
Taalopleiding	1	0,0%		0,0%	69	0,4%
Totaal	12 846	100,0%	16 461	100,0%	15 769	100,0%

Figuur 8: Verdeling naar soort mobiliteit, academiejaar 2018-2019

In [tabel 14](#) gaan we kijken naar de verdeling van de mobiliteiten per mobiliteitsprogramma. Deze mobiliteitsprogramma's zijn in de meeste gevallen gebonden aan financiële incentives (mobiliteitsbeurzen). We zien duidelijke verschillen tussen de registraties in 2015-16 (wel gevalideerde data, maar via oud systeem van DHO) en vanaf 2016-17 (gevalideerde data via nieuwe modules in DHO2.0). Uit vergelijkingen van verschillende databronnen bleek dat de Erasmusmobiliteit redelijk betrouwbaar geregistreerd werd vóór 2016-17, omdat deze ook diende aangeleverd te worden aan het nationaal agentschap voor rapportage naar de Europese Commissie. Mobiliteit via andere programma's werd in die periode in veel mindere mate correct geregistreerd.

36,2% van alle mobiliteiten gebeuren in 2018-19 via het klassieke Erasmusprogramma, met mobiliteit naar programmalanden⁵, gevolgd door de “Free movers” met 29,1%. Tot deze categorie “Free Mover” behoren 2953 studiereizen, 554 stages en 854 projecten. Studenten onder deze categorie ontvangen meestal geen beurs. 23,7% van de studenten gaat op mobiliteit via een bilateraal akkoord van de instellingen (wat niet valt onder één van de specifieke mobiliteitsprogramma’s die beurzen voorzien). Hierna wordt er een grote sprong gemaakt naar 2,8% via het generiek beurzenstelsel, 2,5% via VLIR-UOS reisbeurzen, 1,8% voor de Erasmusmobiliteit naar partnerlanden⁶ en nog kleinere percentages binnen andere beurzenprogramma’s.

De mobiliteitsprogramma’s in het kader van ‘Brains on the Move’ vormen nog maar een klein onderdeel van alle mobiliteiten.

Tabel 94: Aantal mobiliteiten naar mobiliteitsprogramma, academiejaren 2015-2016, 2016-2017, 2017-2018 en 2018-2019

	2015-2016		2016-2017		2017-2018		2018-2019	
ASEM-DUO	4	0,0%	14	0,1%	16	0,1%	27	0,2%
ASEM-WPP							11	0,1%
Beursprogramma gastland	19	0,2%	36	0,3%	52	0,3%	57	0,4%
Beursprogramma Provincie West-Vlaanderen		0,0%	69	0,5%	128	0,8%	85	0,5%
Internationale leer-, werk- en onderzoekervaringen								
Bilateraal akkoord van de Vlaamse overheid		0,0%	6	0,0%	15	0,1%	14	0,1%
Bilateraal akkoord van instellingen	773	8,2%	2 876	22,4%	3 130	19,0%	3 738	23,7%
Buitenlandse stage	3 309	35,1%		0,0%		0,0%		0,0%
Erasmus Belgica	111	1,2%	138	1,1%	139	0,8%	118	0,7%
Erasmus Mundus External Cooperation Window	6	0,1%		0,0%		0,0%		0,0%
Erasmus+ (partnerlanden)	3	0,0%	336	2,6%	139	0,8%	291	1,8%
Erasmus+ (programmalanden)	4 919	52,2%	5 250	40,9%	5 636	34,2%	5 716	36,2%
Erasmus+ Erasmus Mundus Joint Master Degrees	85	0,9%	141	1,1%	111	0,7%	136	0,9%
Erasmus+ Strategische partnerschappen		0,0%	10	0,1%		0,0%	8	0,1%
EU USA	2	0,0%		0,0%		0,0%		0,0%
Free Mover (niet uitwisselingsprogramma-gebonden mobiliteit)	59	0,6%	3 424	26,7%	6 363	38,7%	4 593	29,1%
Generiek beurzenstelsel buiten Europa	21	0,2%	128	1,0%	260	1,6%	443	2,8%
IASTE		0,0%	8	0,1%	24	0,1%	28	0,2%
International internship	8	0,1%	3	0,0%		0,0%		0,0%
Magellan exchange	2	0,0%	2	0,0%	1	0,0%		0,0%
Priority Country Programme		0,0%		0,0%	57	0,3%	101	0,6%
Summer course	42	0,4%	9	0,1%		0,0%		0,0%
The Washington Center		0,0%	12	0,1%	10	0,1%	10	0,1%
Transition fellowship programme	6	0,1%	18	0,1%		0,0%		0,0%
VLIR-UOS-reisbeurzen	37	0,4%	366	2,8%	380	2,3%	393	2,5%
Zuidwerking/KHLim (EDICT)	11	0,1%		0,0%		0,0%		0,0%
TOTAAL	9 418	100%	12 846	100%	16 461	100%	15 769	100%

⁵ Programmalanden: EU-landen + Macedonië, IJsland, Liechtenstein, Noorwegen, Servië, Turkije

⁶ Partnerlanden: alle niet-programmalanden van het Erasmus+ programma

e. Duur van mobiliteit

Het is ook nuttig om te gaan kijken naar de duurtijd van mobiliteiten, aangezien het Erasmus+ programma nog steeds duurtijd als een criterium handhaaft voor het toekennen van beurzen voor studie (min. 3 maand) en stage (min. 2 maand). Binnen het toekomstige Erasmus+ programma 2021-2027 wil de Europese Commissie ook meer gaan inzetten op inclusie en op kortere mobiliteiten. Voor sommige studentengroepen (bv. werkstudenten) is een langdurige mobiliteit immers niet evident.

Tabel 15: Aantal mobiliteiten naar duur van de mobiliteit, academiejaren 2016-2017, 2017-2018 en 2018-2019

	2016-2017		2017-2018		2018-2019	
Minder dan 1 maand	3 589	27,9%	6 347	38,6%	5 562	35,3%
1 tot 3 maanden	2 099	16,3%	2 370	14,4%	2 420	15,3%
3 tot 6 maanden	6 306	49,1%	6 831	41,5%	6 794	43,1%
6 tot 12 maanden	839	6,5%	906	5,5%	987	6,3%
Meer dan 12 maanden	13	0,1%	7	0,0%	6	0,0%
Totaal	12 846	100,0%	16 461	100,0%	15 769	100,0%

Uit [tabel 15](#) blijkt dat nog steeds een kleine helft van de mobiliteiten 3 tot 6 maand duurt. Hieronder vallen wellicht de meeste Erasmusmobiliteiten van 1 semester. Op de tweede plaats komen mobiliteiten met een duurtijd van 1 maand of minder (35%). Dit weerspiegelt wellicht het vrij grote aantal studiereizen (21%) uit [tabel 13](#), aangevuld met korte stages, onderzoek en andere korte mobiliteitsvormen. Uit overleg met onder andere de hogeronderwijsinstellingen vernemen we dat er grote vraag is naar ondersteuning van dergelijke korte mobiliteiten (korter dan 3 maand).

5. Inkomende diplomamobiliteit

In het kader van het actieplan mobiliteit “Brains on the Move” is bij de hervorming van de registratie van mobiliteit in DHO vooral gefocust op de uitgaande creditmobiliteit van Vlaamse studenten. DHO capteert echter ook informatie over buitenlandse studenten die een volledige opleiding in Vlaanderen volgen. Op basis van de beschikbare gegevens kan daarbij een onderscheid gemaakt worden tussen buitenlandse studenten op basis van nationaliteit van de student en op basis van het land van het voorgaand diploma van de student. Bij het land van het voorgaand diploma kijken we in eerste instantie naar het land waar de student zijn secundair onderwijsdiploma heeft behaald. Indien dit niet gekend is, kijken we naar het land van het laatst behaalde diploma hoger onderwijs. In beide gevallen zijn evenwel ook de studenten met Belgische nationaliteit opgenomen die hun secundair of laatst behaalde hoger onderwijsdiploma in het buitenland behaald hebben.

Onderstaande data omvatten steeds studenten uit volgende opleidingen: academische bachelor, professionele bachelor, master, master na professionele bachelor, bachelor-na-bachelor en master-na-master.

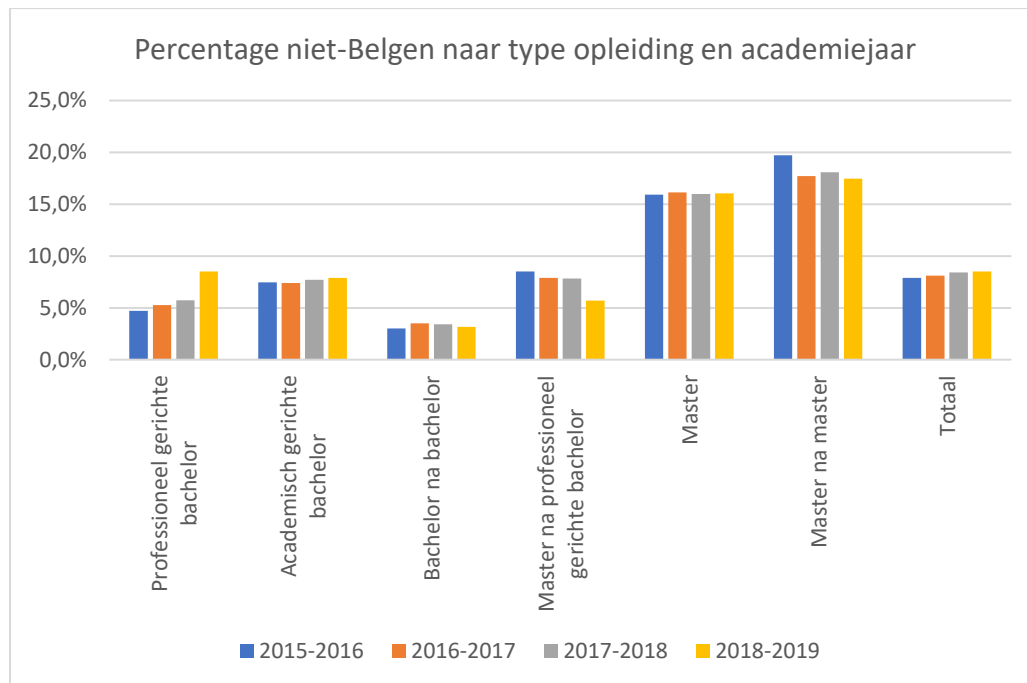
a. Inkomende diplomamobiliteit op basis van nationaliteit

Tabel 16 geeft de inkomende diplomamobiliteit op basis van nationaliteit van de student weer, opgedeeld naar type opleiding. Voor deze inkomende diplomamobiliteit op basis van nationaliteit tellen studenten met een niet-Belgische nationaliteit, die reeds geruime tijd in België wonen en eventueel hun volledige studieloopbaan in Vlaanderen afgelegd hebben, ook mee. We denken hierbij bijvoorbeeld aan kinderen van buitenlandse expats in Vlaanderen of Brussel.

Tabel 16: Aantal inschrijvingen naar type opleiding en nationaliteit (Belg- niet-Belg), academiejaren 2015-2016 tot en met 2018-2019

	2015-2016				2016-2017				2017-2018				2018-2019			
	Belg		niet-Belg		Belg		niet-Belg		Belg		niet-Belg		Belg		niet-Belg	
	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal
Academisch gerichte bachelor	92,6%	68 464	7,4%	5 507	92,6%	68 429	7,4%	5 469	92,3%	69 503	7,7%	5 797	92,1%	70 630	7,9%	6 043
Bachelor na bachelor	97,0%	3 344	3,0%	104	96,5%	3 318	3,5%	121	96,6%	3 485	3,4%	123	96,8%	3 276	3,2%	107
Master	84,1%	38 051	15,9%	7 212	83,8%	37 576	16,2%	7 238	84,0%	38 177	16,0%	7 261	83,9%	38 733	16,1%	7 409
Master na master	80,3%	4 740	19,7%	1 164	82,3%	4 833	17,7%	1 040	81,9%	4 843	18,1%	1 070	82,5%	5 362	17,5%	1 134
Master na professioneel gerichte bachelor	91,5%	560	8,5%	52	92,1%	608	7,9%	52	92,2%	564	7,8%	48	93,5%	608	6,5%	42
Professioneel gerichte bachelor	95,3%	114 349	4,7%	5 661	94,7%	115 954	5,3%	6 440	94,3%	115 679	5,7%	7 032	94,3%	114 825	5,7%	6 947
Totaal	92,1%	229508	7,9%	19 700	91,9%	230718	8,1%	20 360	91,6%	232251	8,4%	21 331	91,5%	233434	8,5%	21 682

Figuur 9: Percentage niet-Belgische studenten naar type opleiding, academiejaren 2015-2016 tot en met 2018-2019

In tabel 16 zien we een groot verschil tussen het aandeel buitenlandse studenten op bachelor- en op masterniveau. Voor het meest recente academiejaar 2018-2019 ligt het totaal percentage buitenlandse studenten op bachelorniveau op 7,9% voor de academische bacheloropleidingen en 5,7%

voor de professionele bacheloropleidingen. Op masterniveau zien we een percentage van 16,1% en voor de manama opleidingen stijgt dit zelfs tot 17,5% buitenlandse studenten. Een mogelijke verklaring voor dit grote verschil is het groter aanbod van anderstalige opleidingen op masterniveau dan op bachelorniveau, waardoor de masteropleidingen gemakkelijker buitenlandse studenten kunnen aantrekken. De huidige taalregeling speelt hier een grote rol in: in de meegenomen academiejaren konden bij de bacheloropleidingen slechts 6% van de opleidingen anderstalig zijn, bij de masteropleidingen 35%. Vanaf academiejaar 2020-21 voorziet de taalregeling evenwel een uitbreiding tot 9% anderstalige opleidingen op bachelorniveau.

Men dient er ook rekening mee te houden dat in de cijfers ook de Nederlandse studenten opgenomen zijn, die veelal in onze Nederlandstalige opleidingen ingeschreven zijn.

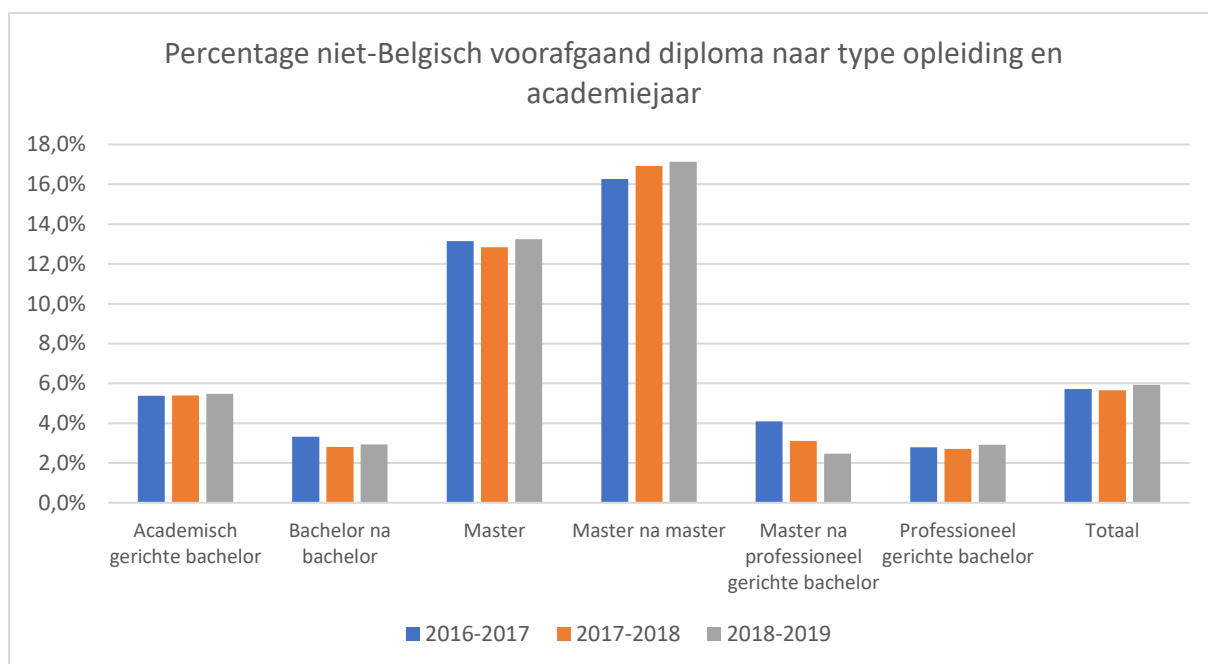
b. Inkomende diplomamobiliteit op basis van het land van het voorgaand diploma

Als we kijken naar het land van het voorgaand diploma in [tabel 17](#), dan wordt een student gezien als mobiel als hij een niet-Belgisch diploma secundair onderwijs (SO) heeft. Indien we niet weten of het SO-diploma niet-Belgisch is, dan is men mobiel als het laatst behaalde hoger onderwijsdiploma niet-Belgisch is.

Tabel 17: Aantal inschrijvingen per type opleiding naar land van voorgaand diploma, academiejaar 2016-2017, 2017-2018 en 2018-2019

	2016-2017				2017-2018				2018-2019			
	Land is België (Niet mobiel)		Land is niet België (Mobiel)		Land is België (Niet mobiel)		Land is niet België (Mobiel)		Land is België (Niet mobiel)		Land is niet België (Mobiel)	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Academisch gerichte bachelor	69 927	94,6%	3 971	5,4%	71 244	94,6%	4 056	5,4%	72 473	94,52%	4 200	5,5%
Professioneel gerichte bachelor	118 986	97,2%	3 408	2,8%	119 394	97,3%	3 317	2,7%	118 217	97,08%	3 555	2,9%
Totaal Bachelor	188 913	96,2%	7 379	3,8%	190 638	96,3%	7 373	3,7%	190 690	96,1%	7 755	3,9%
Master	38 924	86,9%	5 890	13,1%	39 602	87,2%	5 836	12,8%	40 029	86,75%	6 113	13,2%
Master na professioneel gerichte bachelor	633	95,9%	27	4,1%	593	96,9%	19	3,1%	634	97,54%	16	2,5%
Totaal Master	39 557	87,0%	5917	13,0%	40 195	87,3%	5 855	12,7%	40 663	86,9%	6 129	13,1%
Bachelor na bachelor	3 325	96,7%	114	3,3%	3 507	97,2%	101	2,8%	3 284	97,07%	99	2,9%
Master na master	4 918	83,7%	955	16,3%	4 912	83,1%	1 001	16,9%	5 383	82,87%	1 113	17,1%
Totaal	236 713	94,3%	14 365	5,7%	239 252	94,3%	14 330	5,7%	240 020	94,08%	15 096	5,9%

Figuur 10: Percentage niet-Belgisch voorgaand diploma naar type opleiding (2016-2017 tot en met 2018-2019)

Uit deze tabel leiden we af dat deze percentages lager liggen dan de percentages op basis van nationaliteit.

Voor de percentages op bachelorniveau liggen via deze telwijze lager, namelijk op 5,5% en 2,9% voor respectievelijk academische en professionele bacheloropleidingen ten opzichte van 7,9% en 5,7% via het nationaliteitscriterium. Voor de masterstudenten is er een kleiner verschil.

Aangezien de data op basis van voorgaand diploma een correcter beeld geven van de werkelijk mobiele studenten, nemen we voor de verdere opdelingen bovenstaande data als uitgangspunt.

In [tabel 18](#) zien we de aantallen en percentages inschrijvingen van studenten per studiegebied naar land van voorgaand diploma.

Tabel 18: Aantal en percentage inschrijvingen per studiegebied naar land van voorgaand diploma

	2016-2017			2017-2018			2018-2019		
	Land is niet België – (mobiel)	Land is België (niet-mobiel)	% mobiel	Land is niet België – (mobiel)	Land is België (niet-mobiel)	% mobiel	Land is niet België – (mobiel)	Land is België (niet-mobiel)	% mobiel
Godgeleerdheid, godsdienstwetenschappen en kerkelijk recht	239	281	46,0%	237	299	44,2%	265	268	49,7 %
Nautische wetenschappen	193	426	31,2%	214	389	35,5%	196	392	33,3%
Diergeneeskunde	715	1536	31,8%	792	1646	32,5%	824	1 648	33,3%
Muziek en podiumkunsten	712	1759	28,8%	756	1795	29,6%	783	1 785	30,5%
Wijsbegeerte en moraalwetenschappen	374	872	30,0%	341	991	25,6%	325	973	25,0%
Conservatie-restauratie	32	114	21,9%	30	122	19,7%	25	119	17,4%
Tandheelkunde	111	551	16,8%	125	588	17,5%	117	650	15,3%
Audiovisuele en beeldende kunst	720	3688	16,3%	727	3812	16,0%	691	3 865	15,2%

Meerdere studiegebieden van toepassing	798	3991	16,7%	734	4145	15,0%	793	4 502	15,0%
Wetenschappen	933	6157	13,2%	977	6307	13,4%	1 054	6 509	13,9%
Toegepaste wetenschappen	713	5768	11,0%	847	5818	12,7%	931	5 899	13,6%
Verkeerskunde	8	116	6,5%	0	155	0,0%	18	156	10,3%
Toegepaste biologische wetenschappen	378	2877	11,6%	315	2863	9,9%	293	2 915	9,1%
Politieke en sociale wetenschappen	356	5014	6,6%	453	5162	8,1%	531	5 322	9,1%
Biomedische wetenschappen	295	2616	10,1%	325	2911	10,0%	305	3 178	8,8%
Architectuur	504	5144	8,9%	486	5304	8,4%	512	5 394	8,7%
Taal- en letterkunde	256	3195	7,4%	218	3080	6,6%	196	2 911	6,3%
Geneeskunde	671	9974	6,3%	665	10383	6,0%	620	10 535	5,6%
Psychologie en pedagogische wetenschappen	523	7563	6,5%	469	7832	5,6%	470	8 401	5,3%
Gezondheidszorg	1158	22138	5,0%	1064	21580	4,7%	1 131	20 334	5,3%
Economische en toegepaste economische wetenschappen	518	11118	4,5%	514	11021	4,5%	636	11 306	5,3%
Archeologie en kunstwetenschappen	54	1037	4,9%	47	1022	4,4%	53	1 013	5,0%
Handelswetenschappen en bedrijfskunde	1673	44098	3,7%	1719	45407	3,6%	1 917	46 009	4,0%
Toegepaste taalkunde	116	2705	4,1%	112	2588	4,1%	101	2 459	3,9%
Farmaceutische wetenschappen	127	3200	3,8%	114	3287	3,4%	134	3 361	3,8%
Sociale gezondheidswetenschappen	64	1392	4,4%	53	1383	3,7%	48	1 426	3,3%
Bewegings- en revalidatiewetenschappen	302	7230	4,0%	268	7457	3,5%	255	7 471	3,3%
Industriële wetenschappen en technologie	724	25461	2,8%	753	26163	2,8%	909	26 249	3,3%
Productontwikkeling	21	436	4,6%	23	472	4,6%	15	503	2,9%
Rechten, notariaat en criminologische wetenschappen	374	12503	2,9%	345	12633	2,7%	375	12 575	2,9%
Geschiedenis	67	1811	3,6%	56	1718	3,2%	49	1 697	2,8%
Sociaal-agogisch werk	311	16411	1,9%	251	16399	1,5%	257	16 675	1,5%
Onderwijs	285	22245	1,3%	260	21214	1,2%	231	20 113	1,1%
Biotechniek	40	3286	1,2%	40	3306	1,2%	36	3 407	1,0%

Het grootste percentage inkomende mobiele studenten vindt men in 2018-19 terug in het studiegebied Godgeleerdheid, godsdienstwetenschappen en kerkelijk recht waar ongeveer 50% van de studenten mobiele studenten zijn. Op een gedeelde tweede plaats komt het studiegebied Diergeneeskunde. Dit is verklaarbaar door de grote instroom van Nederlandse studenten in dit studiegebied. De andere tweede plaats is ingenomen door de Nautische wetenschappen, een van nature internationaal getint studiegebied. Vervolgens zien we de studiegebieden Muziek en podiumkunsten en Wijsbegeerte en moraalwetenschappen de top 5 vervolledigen.

In [tabel 19](#) worden de aantallen en percentages inschrijvingen van studenten die geen Belgisch voorgaand diploma hebben, ingedeeld naar werelddeel van herkomst.

Tabel 19: Aantal en percentage inschrijvingen van studenten die geen Belgisch voorgaand diploma hebben naar werelddeel van herkomst – 2016-2017, 2017-2018 en 2018-2019

	2016-2017		2017-2018		2018-2019	
	Aantal inschrijvingen van studenten die geen Belgisch voorgaand diploma hebben naar werelddeel van herkomst	% inschrijvingen van studenten die geen Belgisch voorgaand diploma hebben naar werelddeel van herkomst	Aantal inschrijvingen van studenten die geen Belgisch voorgaand diploma hebben naar werelddeel van herkomst	% inschrijvingen van studenten die geen Belgisch voorgaand diploma hebben naar werelddeel van herkomst	Aantal inschrijvingen van studenten die geen Belgisch voorgaand diploma hebben naar werelddeel van herkomst	% inschrijvingen van studenten die geen Belgisch voorgaand diploma hebben naar werelddeel van herkomst
Afrika	1 002	7,0%	1 010	7,0%	1 062	7,0%
Azië	2 220	15,5%	2 532	17,7%	2 851	18,9%
Europa	10 190	70,9%	9 773	68,2%	10 070	66,7%
Onbekend	29	0,2%	49	0,3%	35	0,2%
Noord-Amerika	494	3,4%	500	3,5%	547	3,6%
Oceanië	34	0,2%	29	0,2%	26	0,2%
Zuid-Amerika	396	2,8%	437	3,0%	501	3,3%
Totaal	14 365	100,0%	14 330	100,0%	15 092	100,0%

Onze grootste instroom in 2018-19 is en blijft nog steeds komen uit Europa (66,7%), dat ver op kop ligt wat betreft inkomende mobiele studenten. Het tweede belangrijkste recruitersgebied is Azië (18,9%), gevolgd door Afrika (7%). Als we meer in detail gaan kijken in [tabel 20](#), dan zien we dat de overgrote instroom gebeurt vanuit Nederland. 4770 Nederlandse studenten zijn in Vlaanderen ingeschreven in het hoger onderwijs. Verder lezen we ook in de tabel dat er 1426 studenten met Belgische nationaliteit zijn. Dit gaat om studenten met de Belgische nationaliteit die in het buitenland hun secundair diploma (of eerder hoger onderwijsdiploma) behaald hebben. Op de derde plaats staat China met 585 Chinese studenten die naar Vlaanderen komen voor diplomamobilititeit. Wat betreft andere nationaliteiten buiten Europa doen de Indische studenten het goed (437), gevolgd door de studenten uit de VS (289) en de studenten uit Kameroen (261).

Tabel 20: Aantal en percentage inschrijvingen van studenten die geen Belgisch voorgaand diploma hebben naar herkomstland per werelddeel (top 10-landen per werelddeel) – 2016-2017, 2017-2018 en 2018-2019

		2016-2017		2017-2018		2018-2019	
		Aantal inschrijvingen van studenten die geen Belgisch diploma SO hebben naar herkomstland	% inschrijvingen van studenten die geen Belgisch diploma SO hebben naar herkomstland	Aantal inschrijvingen van studenten die geen Belgisch diploma SO hebben naar herkomstland	% inschrijvingen van studenten die geen Belgisch diploma SO hebben naar herkomstland	Aantal inschrijvingen van studenten die geen Belgisch diploma SO hebben naar herkomstland	% inschrijvingen van studenten die geen Belgisch diploma SO hebben naar herkomstland
Afrika	Kameroense	217	21,66%	238	23,56%	261	24,6%
	Nigeriaanse	126	12,57%	132	13,07%	132	12,4%
	Ethiopische	106	10,58%	85	8,42%	59	5,6%
	Egyptische	74	7,39%	84	8,32%	94	8,9%
	Ghanese	95	9,48%	76	7,52%	56	5,3%
	Keniaanse	65	6,49%	67	6,63%	68	6,4%
	Oegandese	43	4,29%	42	4,16%	47	4,4%
	Marokkaanse	38	3,79%	39	3,86%	46	4,3%
	Zuid-Afrikaanse	45	4,49%	36	3,56%	63	5,9%
	Rwandese	35	3,49%	30	2,97%	37	3,5%

	Andere	158	15,77%	180	17,92%	199	18,7%
	Totaal	1002	100,00%	1010	100,00%	1 062	100%
Azie	Chinese (Volksrep)	609	27,43%	569	22,47%	585	20,5%
	Indische	317	14,28%	367	14,49%	437	15,3%
	Turkse	150	6,76%	174	6,87%	241	8,5%
	Iraanse	120	5,41%	128	5,06%	157	5,5%
	vluchteling van Syrische herkomst	55	2,48%	117	4,62%	153	5,4%
	Pakistaanse	65	2,93%	116	4,58%	142	5,0%
	Zuid-Koreaanse	91	4,10%	107	4,23%	105	3,7%
	Filipijnse	70	3,15%	94	3,71%	97	3,4%
	Indonesische	81	3,65%	93	3,67%	97	3,4%
	Bangladese	65	2,93%	76	3,00%	58	2,0%
	Taiwanese	55	2,48%	72	2,84%	77	2,7%
	Andere	542	24,41%	619	24,45%	702	24,7%
	Totaal	2220	100,00%	2532	100,00%	2 851	100%
Europa	Nederlandse	5395	60,33%	4900	57,81%	4 770	55,2%
	Belgische	1247	13,94%	1297	15,30%	1 426	16,5%
	Duitse	517	5,78%	512	6,04%	547	6,3%
	Franse	397	4,44%	443	5,23%	427	4,9%
	Spaanse	301	3,37%	348	4,11%	438	5,1%
	Italiaanse	307	3,43%	299	3,53%	347	4,0%
	Griekse	216	2,42%	225	2,65%	243	2,8%
	Britse	178	1,99%	195	2,30%	226	2,6%
	Russische	177	1,98%	171	2,02%	186	2,2%
	Roemeense	177	1,98%	141	1,66%	145	1,7%
	Poolse	137	1,53%	137	1,62%	136	1,6%
	Portugese	115	1,29%	114	1,34%	133	1,5%
	Oekraïense	111	1,24%	98	1,16%	104	1,2%
	Bulgaarse	98	1,10%	93	1,10%	80	0,9%
	Albanese	75	0,84%	92	1,09%	118	1,4%
	Hongaarse	78	0,87%	72	0,85%	88	1,0%
	Ierse	61	0,68%	53	0,63%	56	0,6%
	Finse	53	0,59%	52	0,61%	41	0,5%
	Kroatische	44	0,49%	48	0,57%	47	0,5%
	Litouwse	51	0,57%	46	0,54%	47	0,5%
	Servische	42	0,47%	42	0,50%	55	0,6%
	Letse	30	0,34%	38	0,45%	27	0,3%
	Zweedse	25	0,28%	37	0,44%	40	0,5%
	Oostenrijkse	39	0,44%	36	0,42%	38	0,4%
	Slovaakse	30	0,34%	35	0,41%	36	0,4%
	Tsjechische	39	0,44%	27	0,32%	26	0,3%
	Luxemburgse	23	0,26%	23	0,27%	24	0,3%
	Deense	20	0,22%	22	0,26%	21	0,2%
	Zwitserse	22	0,25%	22	0,26%	26	0,3%
	Estlandse	25	0,28%	21	0,25%	21	0,2%

	Witruussische (Bielorusland)	18	0,20%	18	0,21%	20	0,2%
	Noorse	15	0,17%	17	0,20%	20	0,2%
	Sloveense	27	0,30%	17	0,20%	16	0,2%
	Cypriotische	20	0,22%	13	0,15%	14	0,2%
	IJslandse	12	0,13%	13	0,15%	20	0,2%
	Macedonische (Ex-Joeg.)	13	0,15%	12	0,14%	22	0,3%
	Montenegrijnse	9	0,10%	12	0,14%	9	0,1%
	Bosnisch-Herzegovinse	9	0,10%	6	0,07%	9	0,1%
	Maltese	5	0,06%	5	0,06%	4	0,0%
	Moldavische	10	0,11%	5	0,06%	5	0,1%
	Kosovaarse	6	0,07%	4	0,05%	2	0,0%
	Unie d. Socialist Sovjetrep.	2	0,02%	3	0,04%	4	0,0%
	vluchteling van Albanese herkomst	1	0,01%	2	0,02%	1	0,0%
	vluchteling van Russische herkomst	4	0,04%	2	0,02%	2	0,0%
	Monegaskische	0	0,00%	1	0,01%	0	0,00%
	Servisch-Montenegrijnse (ex-Joegoslavië)	0	0,00%	1	0,01%	1	0,0%
	van Kosovaarse herkomst	0	0,00%	1	0,01%	0	0,00%
	vluchteling van Macedonische herkomst	0	0,00%	1	0,01%	2	0,0%
	vluchteling van Oekraïense herkomst	1	0,01%	1	0,01%	0	0,00%
	Joegoslavië	4	0,04%	0	0,00%	0	0,00%
	Tsjecho-Slowakije	1	0,01%	0	0,00%	0	0,00%
	Vatikaanse	1	0,01%	0	0,00%	0	0,00%
	vluchteling van Georgische herkomst	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
	vluchteling van herkomst uit de U.S.S.R.	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
	vluchteling van Witruussische herkomst	2	0,02%	0	0,00%	0	0,00%
	Totaal	8943	100,00%	8476	100,00%	8 644	100,0%
Noord-Amerika	Amerikaanse	259	52,43%	255	51,00%	289	52,8%
	Mexicaanse	94	19,03%	107	21,40%	133	24,3%
	Canadese	77	15,59%	72	14,40%	55	10,1%
	Costaricaanse	10	2,02%	11	2,20%	14	2,6%
	Salvadoriaanse	10	2,02%	9	1,80%	8	1,5%
	Hondurese	9	1,82%	8	1,60%	11	2,0%
	Panamese	7	1,42%	8	1,60%	6	1,1%
	Nicaraguaanse	6	1,21%	7	1,40%	5	0,9%
	Cubaanse	4	0,81%	5	1,00%	7	1,3%
	Guatemalaanse	5	1,01%	5	1,00%	6	1,1%

	Andere	13	2,63%	13	2,60%	13	2,3%
	Totaal	494	100,00%	500	100,00%	547	100%
Oceanie	Australische	28	82,35%	25	86,21%	24	92,3%
	Nieuw-Zeelandse	4	11,76%	2	6,90%	1	3,8%
	Samoaanse	2	5,88%	2	6,90%	1	3,8%
	Fijaanse	0	0,00%	0	0,00%	0	0,0%
	Papoeaanse	0	0,00%	0	0,00%	0	0,0%
	Tuvaluaanse	0	0,00%	0	0,00%	0	0,0%
	Vanuatuaanse	0	0,00%	0	0,00%	0	0,0%
	Totaal	34	100,00%	29	100,00%	26	100%
Zuid-Amerika	Braziliaanse	95	23,99%	114	26,09%	123	24,6%
	Colombiaanse	93	23,48%	88	20,14%	106	21,2%
	Surinaamse	62	15,66%	57	13,04%	70	14,0%
	Ecuadoriaanse	46	11,62%	47	10,76%	60	12,0%
	Peruaanse	28	7,07%	41	9,38%	51	10,2%
	Chileense	24	6,06%	24	5,49%	37	7,4%
	Boliviaanse	18	4,55%	21	4,81%	18	3,6%
	Venezolaanse	16	4,04%	21	4,81%	16	3,2%
	Argentijnse	9	2,27%	12	2,75%	13	2,6%
	Paraguayaanse	5	1,26%	6	1,37%	5	1,0%
	Uruguayaanse	0	0	0	0	2	0,4%
	Andere	0	0	6	1,37	0	0
	Totaal	396	100,00%	437	100,00%	501	100

Tabel 21: Top 10 inschrijvingen van studenten die geen Belgisch voorgaand diploma hebben naar herkomstland – 2016-2017, 2017-2018 en 2018-2019

	2016-2017		2017-2018		2018-2019	
	Aantal inschrijvingen van studenten die geen Belgisch diploma SO hebben naar herkomstland	% inschrijvingen van studenten die geen Belgisch diploma SO hebben naar herkomstland	Aantal inschrijvingen van studenten die geen Belgisch diploma SO hebben naar herkomstland	% inschrijvingen van studenten die geen Belgisch diploma SO hebben naar herkomstland	Aantal inschrijvingen van studenten die geen Belgisch diploma SO hebben naar herkomstland	% inschrijvingen van studenten die geen Belgisch diploma SO hebben naar herkomstland
Nederlandse	5 395	41,22%	4 900	37,74%	4 770	31,6%
Chinese (Volksrep)	609	4,65%	569	4,38%	585	3,9%
Duitse	517	3,95%	512	3,94%	547	3,6%
Spaanse	301	2,30%	348	2,68%	438	2,9%
Indische	317	2,42%	367	2,83%	437	2,9%
Franse	397	3,03%	443	3,41%	427	2,8%
Italiaanse	307	2,35%	299	2,30%	347	2,3%
Amerikaanse	259	1,98%	255	1,96%	289	1,9%
Kameroense	217	1,66%	238	1,83%	261	1,7%
Griekse	216	1,65%	225	1,73%	243	1,6%
Andere	6046	42,09%	6399	44,65%	6991	46,32%
Totaal	14 365	100,00%	14 330	100,00%	15 092	100,00%

6. Conclusies

De voornaamste kwantitatieve doelstelling uit het actieplan “Brains on the Move” is dat tegen 2020 (academiejaar 2020-21) minstens 33% van de afgestudeerden uit het hoger onderwijs een deel van hun opleiding of een stage in het buitenland heeft gevolgd, zowel binnen als buiten Europa. Daarbij beoogt het actieplan ook dat 33% van de mobiele studenten uit ondervertegenwoordigde groepen komt.

We zien in de cijfers dat we binnen Vlaanderen al een stuk van de weg hebben afgelegd, maar beide doelstellingen zijn nog niet behaald. Het percentage mobiele diploma's met 10 of meer mobiele studiepunten op het totaal aantal diploma's voor alle bachelor, master, bachelor na bachelor en master na masteropleidingen bedraagt binnen Vlaanderen in 2018-2019 17,24%. Dit is een toename van 3,5%-punten ten opzichte van 2016-2017 (13,81%). Het percentage mobiele studenten uit ondervertegenwoordigde groepen t.o.v. alle mobiele diploma's, bedraagt momenteel 22%. Dit percentage is ongeveer hetzelfde gebleven over de jaren.

Om de vooropgestelde doelstellingen te realiseren zijn verdere inspanningen nodig om studenten te ondersteunen en stimuleren om mobiel te zijn. Anderzijds dienen ook nog verdere stappen gezet te worden om de registratie van alle uitgaande creditmobiliteit correcter en vollediger te laten verlopen.

Bij het zien van de cijfers over de academiejaren dienen enkele kanttekeningen gemaakt te worden:

- In het academiejaar 2016-2017 werd voor het eerst via de nieuwe modules van DHO-data geregistreerd en gevalideerd. Het voorgaande academiejaar 2015-2016 werd data gevalideerd door de hoger onderwijsinstellingen, nog via de oude versie van DHO. Dit brengt met zich mee dat we voor studenten afgestudeerd in 2016-17 een mix van data hebben. Met de cijfers van de academiejaren 2017-2018 en 2018-2019 hebben we een vollediger en correcter beeld van de mobiliteit via het nieuwe systeem van registratie. Over de jaren heen zijn soms schommelingen vast te stellen. Deze kunnen zowel toe te schrijven zijn aan een betere registratie als aan 'echte' veranderingen in de mobiliteit.
- Een tweede punt betreft het aandeel mobiele studiepunten dat cumulatief wordt bekeken binnen het traject naar het diploma van een professionele bachelor, academische bachelor, master, bachelor na bachelor of master na master. Er wordt geteld bij het behalen van elk diploma afzonderlijk. Elke academische bachelor en master worden als twee afzonderlijke trajecten beschouwd, en niet als één geheel. Het al dan niet mobiel zijn van een masterdiploma wordt dus bepaald zonder rekening te houden met een eventuele mobiliteit tijdens de bacheloropleiding. Dit betekent dat als men bachelor en master zou samennemen als 1 traject, de mobiliteit na het behalen van een masterdiploma hoger zou liggen, evenals het aandeel mobiele diploma's.

Bij buitenlandse data over percentages mobiele studenten dient men dus ter vergelijking met de Vlaamse cijfers, steeds de manier van registreren en tellen in het achterhoofd te houden. Het is niet zeker dat alle landen op eenzelfde manier hun data voorstellen.

We zien in de cijfergegevens van de verschillende mobiliteitsprogramma's dat de initiatieven in het kader van 'Brains on the Move' slechts een klein onderdeel van alle mobiliteiten vormen.

Kijkende naar de Europese doelstelling om tegen 2020 (academiejaar 2020-21) 20% mobiliteit te behalen bij de afgestudeerden in de Europese Hoger Onderwijs Ruimte, zien we dat we voor het luik

creditmobiliteit binnen deze indicator voor ISCED niveau 6 (prof. bachelor, acad. bachelor en bachelor na bachelor) op 13% mobiliteit en voor ISCED niveau 7 (master, master na master en master na prof. bachelor) op 12,2% mobiliteit zitten in academiejaar 2018-19. Dit is een lichte toename ten opzichte van het academiejaar 2016-2017 (respectievelijk 12% en 10%). Rekening houdend met nog een klein luik uitgaande diplomabiliteit die voor deze indicator zou moeten bijgeteld worden, liggen deze cijfers toch ook nog beduidend lager dan de EU-doelstelling van 20%.